

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Jan Gerych

Vedlejší dohody společníků v kapitálových společnostech

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Ivana Štenglová

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 31. března 2016

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Jan Gerych

Poděkování

Rád bych poděkoval JUDr. doc. Ivaně Štenglové za ochotu při vedení mé diplomové práce a cenné připomínky, které mi pomohly při jejím zpracování. Rovněž děkuji své rodině za podporu v průběhu celého studia.

Obsah

Obsah	1
Seznam používaných zkratk.....	2
Úvod.....	3
1 Charakteristika vedlejších dohod společníků z hlediska pojmových znaků a typického obsahu	5
1.1 Pojmové znaky vedlejších dohod v literatuře a praxi.....	5
1.2 K typickému obsahu vedlejších dohod v návaznosti na jejich společný účel	8
2 Právní povaha dohod mezi společníky	11
2.1 Ujednání obsažená ve společenské smlouvě	12
2.1.1 Úvodem k funkci a povaze společenské smlouvy.....	12
2.1.2 Korporační ustanovení společenské smlouvy	13
2.1.3 Vedlejší dohody společníků ve společenské smlouvě (extrastatutární ustanovení společenské smlouvy).....	14
2.2 Vedlejší dohody společníků mimo společenskou smlouvu	22
2.2.1 Obligaturní obsah společenské smlouvy jako limit samostatných vedlejších dohod	23
2.2.2 (Ne)přenositelnost vedlejších dohod na právní nástupce společníků.....	24
2.2.3 Výhody samostatných vedlejších dohod v korporátní praxi	25
3 K vybraným typům vedlejších dohod společníků.....	29
3.1 Vedlejší dohody společníků o výkonu hlasovacích práv.....	30
3.1.1 K jednotlivým druhům dohod o výkonu hlasovacích práv	30
3.1.2 Dohody o výkonu hlasovacích práv v české právní úpravě	32
3.1.3 Hlasování podle vedlejší dohody o výkonu hlasovacích práv a povinnost loajality společníka	35
3.1.4 Vedlejší dohody o výkonu hlasovacích práv a ovládnutí	37
3.2 Vedlejší dohody společníků v oblasti koncernového práva	41
3.2.1 Koncern a jednotné řízení	41
3.2.2 Zásahy do obchodního vedení.....	42
3.3 Vedlejší dohody společníků týkající se převodů podílů	43
3.3.1 Drag-along klauzule	44
3.3.2 Tag-along klauzule	48
3.3.3 Tag-along a drag-along v novele slovenského obchodního zákoníku	49
3.3.4 Ujednání o koupi a prodeji jako nástroj řešení patových situací.....	51
Závěr	54
Použitá literatura	57
Tištěná literatura	57
Online zdroje.....	59
Název diplomové práce v anglickém jazyce.....	64
Shrnutí.....	64
Resumé.....	64
Klíčová slova / Key Words.....	65

Seznam používaných zkratek

Zkratka	Význam
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Úvod

V každé vícečlenné kapitálové obchodní společnosti jsou základní právní poměry upraveny alespoň v minimálním, zákonem předepsaném rozsahu zakladatelským právním jednáním – společenskou smlouvou v případě společnosti s ručením omezeným, stanovami v případě akciové společnosti¹. Vedle organizace společnosti upravuje společenská smlouva také vzájemná práva a povinnosti společníků související s jejich účastí ve společnosti i právní poměry mezi společníky a společností. Obvyklým obsahem společenské smlouvy jsou obecně formulovaná ujednání, která zakládají práva a povinnosti všech společníků, případně jejich skupin – vlastníků podílů stejného druhu. Tato ustanovení regulují vnitřní režim společnosti a jejich účinky jsou věcněprávní, spolu s podílem přechází na právní nástupce společníků².

Kromě těchto ustanovení však společenská smlouva může obsahovat i ujednání zakládající práva a povinnosti pouze konkrétních společníků, které s podílem jako takovým svázané nejsou. Taková ustanovení mohou vytvořit nanejvýš čistě závazkové vztahy a nestávají se součástí statutárního práva společnosti³. Proto i přes to, že jsou formálně součástí společenské smlouvy, mají vlastně extrastatutární povahu. Rozlišení mezi ujednáními společenské smlouvy zakládajícími práva, která jsou platně spojena s podílem, a ujednáními zakládajícími pouze obligační vztahy, však může v praxi činit potíže. Takzvaně extrastatutární ustanovení společenské smlouvy vyvolávají i řadu dalších právních otázek, například ve vztahu k jejich závaznosti pro společnost či jejich změnám.

Ujednání společenské smlouvy popsaná v předcházejícím odstavci se velmi podobají dohodám, které společníci uzavírají zcela mimo společenskou smlouvu, a jejichž předmětem jsou záležitosti, které souvisí s jejich účastí ve společnosti. Takové dohody jsou mezi společníky velmi populární mimo jiné proto, že na ně zákon, na rozdíl od společenské smlouvy, neklade zvláštní požadavky stran jejich obsahu, formy a povinné publicity. Jejich obsah i označení se liší v závislosti na mnoha faktorech,

---

¹ Pro účely této práce se omezují na legislativní zkratku „společenská smlouva“ ve smyslu § 3 odst. 3 ZOK tam, kde lze uplatnit závěry obecně.

² ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue*. In: Beck-online [právní portál]. Praha: C. H. Beck, č. 1, 2011 [cit. 3. 1. 2016]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>.

³ Tamtéž.

zejména na ekonomických i právních důvodech jejich vzniku a rozličných poměrech v konkrétních společnostech.

Cílem prvních dvou obecných kapitol mé diplomové práce je rozebrat právní povahu, účinky, obvyklý obsah a praktický účel dohod stručně popsanych v předchozích odstavcích – tedy jednak takzvaně extrastatutárních ustanovení společenské smlouvy, které označuji za vedlejší dohody společníků v širším slova smyslu, a dále vedlejších dohod společníků uzavíraných samostatně. Pokusím se popsat hlavní právní problémy provázající vedlejší dohody společníků vložené do společenské smlouvy, za něž považuji mimo jiné otázku jejich závaznosti pro společnost a problematiku jejich změn, a navrhnout možnosti jejich překlenutí v praxi. V případě samostatných vedlejších dohod se pokusím vystihnout jejich přednosti (s důrazem na jejich meze), jakož i jejich nevýhody.

Ve zvláštní části práce se zaměřím na konkrétní vybrané typy vedlejších dohod společníků, a to především z hlediska jejich praktické využitelnosti, právních náležitostí i možných problémů. Zvláštní důraz přitom budu klást na dohody o výkonu hlasovacích práv a výraznější pozornost věnuji také vybraným dohodám regulujícím nakládání s podíly. Reflektuji také novelu slovenského obchodního zákoníku, která zavádí některé vedlejší dohody společníků týkající se nakládání s podíly jako pojmenované smluvní typy.

Vzhledem k malému odrazu tématu v české odborné literatuře čerpám v této práci ve větší míře i ze zahraničních, zejména anglických a amerických akademických publikací. Hlavním zdrojem informací týkajících se dopadů české právní úpravy do oblasti vedlejších dohod je česká komentářová literatura a akademické texty.

1 Charakteristika vedlejších dohod společníků z hlediska pojmových znaků a typického obsahu

Vedlejší dohody společníků české právní předpisy nedefinují - jde o institut, který do českého právního prostředí vnesla praxe a jeho pojmenování a výklad následně podala doktrína. Vzhledem k tomu, že obsah tohoto termínu není pevně dán, považují za důležité jej pro účely této práce nejprve vymežit, a to nejen s ohledem na české akademické texty, ale i zahraniční zdroje a právní praxi.

1.1 Pojmové znaky vedlejších dohod v literatuře a praxi

Pojmu vedlejších dohod společníků se nejvíce blíží v angloamerické právní kultuře hojně využívané slovní spojení „shareholders' agreements“⁴. Je zajímavé, že ačkoliv jsou tyto dohody běžné jak v zemích anglosaského, tak i kontinentálního evropského práva, není časté, aby právní předpisy podávaly také jejich legální definici⁵. I když tedy vedlejší dohody společníků alespoň dílčím způsobem právem obchodních společností upraveny bývají (často například některé aspekty dohod o výkonu hlasovacích práv), jejich vymezení je, stejně jako v českém právním prostředí, i v zahraničí ponecháno především doktríně a soudům.

U autorů z oblasti anglosaského práva se tak lze setkat s řadou definic, které se často liší v závislosti na tom, jaké znaky vedlejších dohod tito autoři považují za určující. Někteří akademici se omezují na konstatování, že vedlejší dohody jsou smlouvy mezi společníky, které upravují právní poměry mezi společníky navzájem a mezi společníky a společností.^{6,7} Takové vymezení nicméně dostatečně nereflektuje

---

⁴ Jde o zastřešující a nejčastěji používaný angloamerický ekvivalent českého pojmu „vedlejší dohody společníků“. Za synonyma lze označit termíny jako „side agreements“, „side letters“ (vedlejší dohody) nebo „membership agreements“ (členské dohody). V závislosti na obsahu a situaci jsou obvyklé i specifické názvy jako „joint venture agreements“ (týkají-li se dohody společného podniku dvou mateřských společností organizovaného obvykle ve formě obchodní společnosti), „voting agreements“ (dohody o výkonu hlasovacích práv – týkají-li se výlučně výkonu hlasovacích práv) či „pooling agreements“ (zvláštní dohody o výkonu hlasovacích práv skupiny společníků, v níž se tito společníci zavazují hlasovat na valné hromadě společnosti jednotně dle předchozího konsenzu), aj. Prvně jmenovaný pojem „shareholders' agreements“ je však nejobecnější a zahrnuje všechny uvedené varianty.

⁵ WOLF, Ronald Charles. *The Law and Practice of Shareholders' Agreements in National and International Joint Ventures: Common and Civil Law Uses*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, Law & Business, 2014. 480 s. ISBN 9789041147677. s. 74.

⁶ LAVELLE, Kerry M. Drafting Shareholder Agreements for the Closely-Held Business. *DePaul Bus. In: HeinOnline* [právní portál]. 1991 [cit. 2. 1. 2016]. Dostupné z: <http://heinonline.org>.

⁷ DIGNAM, Alan; LOWRY, John. *Company law*. 7. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2012. 522 s. ISBN 9780199643226. s. 167.

odlišnost vedlejších dohod od korporálních ujednání obsažených v zakladatelských dokumentech obchodních společností a rezignuje také na postžení společného účelu vedlejších dohod. Komplexněji vedlejší dohody vystihuje například britská Law Commission ve své zprávě zabývající se ochrannými prostředky společníků⁸, kde uvádí:

„Společníci mezi sebou často uzavírají smlouvy, které jim poskytují určitá práva nad rámec těch, jež jsou jim svěřena zakladatelskou smlouvou a stanovami. Tyto smlouvy se řídí obecnými principy smluvního práva. To znamená, že na rozdíl od zakladatelských dokumentů automaticky nezavazují právní nástupce společníků.“⁹

Původním základem britského pojetí vedlejších dohod společníků, jak jej výše vymezila i Law Commission, bylo patrně rozhodnutí britské Sněmovny lordů ve věci *Welton v. Saffery* z roku 1897, v němž lord Davey uvedl:

„Jednotliví společníci pochopitelně mohou smluvně nakládat se svými zájmy způsobem, který uznají za vhodný. Takové smlouvy nicméně, bez ohledu na to, zda jsou uzavřeny mezi všemi nebo jen některými společníky, vytváří pouze osobní závazkové vztahy, nestávají se vnitřní regulací společnosti a nezavazují právní nástupce smluvních stran ani nově přistupující společníky, ledaže se stanou účastníky této smlouvy.“¹⁰

Podobný přístup zaujala také Rada pro právo obchodních společností při Advokátní komoře města New York. Shodně jako britská Law Commission zařadila mezi typické znaky vedlejších dohod jejich společný cíl – tedy zajistit společníkům, kteří se dohody účastní, zvláštní práva „odlišná od práv spojených s jejich podíly“. Rada dále zmínila, že takové dohody uzavírají společníci nejčastěji v souvislosti s kapitálovou investicí do existující společnosti¹¹, založením společného podniku nebo

---

⁸ LAW COMMISSION: *Shareholder Remedies* [online]. 1997, s. 22 [cit. 2. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.lawcom.gov.uk/project/shareholder-remedies/#shareholder-remedies-report>.

⁹ V originálním anglickém znění: „Members frequently make agreements with other members to give them rights in addition to those conferred by the memorandum and articles of association. These agreements are governed by the ordinary principles of contract law. Thus, unlike the statutory contract, they will not automatically bind subsequent members.“

¹⁰ V originálním anglickém znění: „Of course, individual shareholders may deal with their own interests by contract in such way as they may think fit. But such contracts, whether made by all or some only of the shareholders, would create personal obligations, or an *exceptio personalis* against themselves only, and would not become a regulation of the company, or be binding on the transferees of the parties to it, or upon new or non-assenting shareholders.“

¹¹ Tzv. private equity a venture capital investice, tedy kapitálové vstupy soukromých subjektů do existujících společností s cílem investice v určitém časovém horizontu zhodnotit a prodat. Financování prostřednictvím private equity a venture capital se obvykle vyznačuje vysokou potenciální ziskovostí a zvýšenou mírou rizika, díky níž je pro cílovou společnost těžké nebo nemožné získat bankovní financování.

jinou korporátní transakcí. Jejich cílem je především zachycení práv a povinností společníků, která jsou výsledkem jednání předcházejících takové transakci.¹²

Lze doplnit, že jako vedlejší dohody společníků se označují jak dohody mezi všemi společníky, tak i jen některými z nich, jakož i dohody, jichž se účastní vedle všech nebo některých společníků i samotná společnost.¹³

V české právní teorii ucelenou definici vedlejších dohod společníků podala S. Černá, která za vedlejší dohody označila

„zvláštní ujednání všech či některých zakladatelů či společníků kapitálových společností, jejichž obsah souvisí s účastí ve společnosti (týká se vzájemných vztahů společníků či jejich vztahu ke společnosti), která jsou uzavírána mimo stanovy či společenskou smlouvu a nemají tudíž formu notářského zápisu a nepodléhají ani povinné publicitě.“

Kromě znaků obsažených v této definici zdůrazňuje S. Černá zejména obligační povahu vedlejších dohod, která je odlišuje od těch ujednání, která mají povahu statutárního práva a mohou být obsažena pouze ve společenské smlouvě.¹⁴

V této práci nadále vycházím z výše uvedených definic s následujícím doplněním. Zejména pro účely kapitoly 2 rozumím vedlejšími dohodami společníků v širším slova smyslu také tzv. extrastatutární ujednání, která jsou sice formálně zahrnuta ve společenské smlouvě, materiálně však její součástí nejsou. Tato ujednání, ač zařazena ve společenské smlouvě, neulpívají na podílech společníků¹⁵. Mohou proto tvořit nanejvýš čistě obligační závazek mezi konkrétními společníky, kteří s nimi právně relevantním způsobem souhlasili (případně mezi společníky a společností, stane-li se účastníkem takové dohody; k tomu viz blíže kapitola 2.1.3). Svou povahou a účinky se tedy tato ujednání blíží vedleším dohodám společníků uzavíraným mimo společenskou smlouvu.

---

¹² CORPORATION LAW COMMITTEE OF THE ASSOCIATION OF THE BAR OF THE CITY OF NEW YORK: The Enforceability and Effectiveness of Typical Shareholders Agreement Provisions. *The Business Lawyer* [online]. New York, č. 65, 2010 [cit. 2. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.nycbar.org/pdf/report/uploads/20071830-TheEnforceabilityandEffectivenessofTypicalShareholderAgreementProvisionsforweb.pdf>.

¹³ ANDENAS, Mads, UEDA, Junko. Shareholders' Agreement: Some EU and English Law Perspectives. *Tsukuba Law Journal*. č. 1, 2007. s. 135 – 154.

¹⁴ ČERNÁ 2011 op. cit.

¹⁵ Tamtéž.

V této souvislosti je závěrem vhodné poznamenat, že rozmanitost vedlejších dohod společníků je enormní. Na jedné straně mohou mít vedlejší dohody formu samostatných, rozsáhlých a komplexních dokumentů uzavřených všemi společníky (jichž může být dle okolností účastna i společnost), na straně druhé může jít o jednotlivá ustanovení zahrnutá do společenské smlouvy, která například omezují právo určitého společníka převést podíl¹⁶. V té nejjednodušší podobě lze za vedlejší dohodu společníků označit zcela neformální (nebo i konkludentní) dohodu všech či některých společníků týkající se jejich vzájemných vztahů souvisejících s účastí ve společnosti¹⁷.

1.2 K typickému obsahu vedlejších dohod v návaznosti na jejich společný účel

Účel vedlejších dohod společníků spočívající v poskytnutí zvláštních práv účastníkům dohody lze dále rozvést s ohledem na podstatu práva obchodních společností. Například Thomas uvádí, že jej lze vnímat jako určitý kompromis mezi nutnou mírou regulace a obecnými principy soukromého práva (zejména vůdčími zásadami autonomie vůle a smluvní svobody)¹⁸, který ale nemusí společníkům vždy plně vyhovovat.¹⁹ Vedlejší dohody jsou tedy prostředkem, který společníkům může poskytnout stabilitu, kontrolu a ochranu, jež jim korporační právo samo o sobě nezajišťuje.

Není-li uzavřena vedlejší dohoda společníků nebo nejsou-li přijata zvláštní opatření ve společenské smlouvě, odpovídá totiž míra kontroly společníků velikosti jejich podílů. Většinu záležitostí jsou na valné hromadě schopni prosadit společníci, kteří disponují prostou většinou hlasů – mohou například plně kontrolovat složení statutárního orgánu²⁰, který má v rukou obchodní vedení společnosti²¹. Dvoutřetinová

---

¹⁶ WOLF op. cit., s. 78.

¹⁷ THOMAS, Katherine Reece; RYAN, Christopher: *The Law and Practice of Shareholders' Agreements*. 4. vyd. Londýn: LexisNexis, 2014. 539 s. ISBN 9781405790499. s. 15.

¹⁸ Podobně např. B. Havel: „Korporační právo má směřovat k takovému modelu budoucího chování, který je jednak chťený z pohledu společenské kontroly, a jednak zohledňuje soukromoprávní jednání regulovaných subjektů.“ (viz HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekonstrukci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*. In: Beck-online [právní portál]. Praha: C. H. Beck, č. 1, 2009 [cit. 2. 2. 2016]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>.

¹⁹ THOMAS op. cit., s. 1.

²⁰ Viz § 170 a § 190 odst. 2 písm. c) ZOK v případě společnosti s ručením omezeným, resp. § 415 a § 421 odst. 2 písm. e) ZOK v případě akciové společnosti.

²¹ Viz § 195 odst. 1 ZOK v případě společnosti s ručením omezeným, resp. § 435 odst. 2 ZOK v případě akciové společnosti.

většina hlasů potom postačí k přijetí rozhodnutí o změně společenské smlouvy (patří-li takové rozhodnutí do působnosti valné hromady)²². Samostatná vedlejší dohoda se tak stává efektivním nástrojem k dosažení odlišného rozdělení sil ve společnosti, případně také prostředkem ochrany menšinových společníků, aniž by bylo třeba vždy zasahovat do společenské smlouvy.²³ Může také předvídat situace, které mohou v životě společnosti nastat, a jejich řešení (například dostane-li se společnost do hospodářských obtíží nebo chce-li některý společník svou účast ve společnosti ukončit).

Absentující dohoda společníků o tom, jakým způsobem budou společnost řídit (tedy především o tom, jakým způsobem budou v jednotlivých záležitostech vykonávat svá hlasovací práva, např. při obsazování orgánů společnosti) může představovat zejména v tzv. uzavřených společnostech²⁴ problém. V případě konfliktu mezi společníky s vyrovnanými poměry hlasů může dojít k patové situaci²⁵. Ta může dospět až do fáze nepřekonatelných rozporů mezi společníky a paralyzovat společnost (a eventuálně vést až k jejímu zrušení²⁶). Je-li naopak společnická základna rozdrobená, může dohoda části společníků o společném výkonu jejich hlasovacích práv zajistit efektivnější rozhodování valné hromady a přispět k překonání problému racionální apatie těch společníků, kteří se dohody účastní²⁷. Tedy situace, kdy společník racionálně rezignuje na snahu učinit na valné hromadě informované rozhodnutí, protože náklady vynaložené na seznámení se se všemi fakty potřebnými k takovému kvalifikovanému rozhodnutí přesahují díky malému počtu hlasů tohoto společníka jeho očekávaný přínos.

Cílem vedlejších dohod tak bude nastavit pravidla, jimiž se budou řídit vzájemné vztahy společníků související s účastí ve společnosti. V některých případech

---

²² Viz § 171 odst. 1 písm. a) ZOK a § 190 odst. 2 písm. a) ZOK v případě společnosti s ručením omezeným, resp. § 416 odst. 1 ZOK a § 421 odst. 2 písm. a) ZOK v případě akciové společnosti

²³ Není samozřejmě vyloučeno, aby společníci v některých případech dosáhli stejných cílů využitím nástrojů společenstevního práva ve společenské smlouvě (zejména zavedením různých druhů podílů (akcií) s odlišnými právy).

²⁴ Hovoříme-li o kapitálových obchodních společnostech, je za uzavřenější společnost tradičně považována společnost s ručením omezeným.

²⁵ RICHTER, Tomáš: O logice a limitech korporálního práva: teoretické základy. *Právní rozhledy*. In: Beck-online [právní portál]. Praha: C. H. Beck, č. 23, 2008. s. 845 [cit. 6. 2. 2016]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>.

²⁶ § 93 písm. c) ZOK stanoví: „Soud na návrh toho, kdo na tom má právní zájem, nebo na návrh státního zastupitelství, pokud na tom shledá závažný veřejný zájem, zruší obchodní korporaci a nařídí její likvidaci také, jestliže nemůže vykonávat svou činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky.“

²⁷ Podobně RICHTER op. cit.: „Ve společnostech s rozptýlenou strukturou společníků ve skutečnosti nehrají hlasovací práva v důsledku transakčních nákladů na jejich použití a problémů kolektivního výběru při správě společnosti prakticky žádnou roli, nejsou-li koncentrována do významného bloku.“

se společníci ve vedlejší dohodě zavážou hlasovat určitým způsobem v úzce vymezeném okruhu záležitostí (např. dva společníci společnosti s ručením omezeným budou při volbě členů statutárního orgánu hlasovat na valné hromadě tak, aby byli oba jednatelem). Jindy může být vedlejší dohoda mnohem složitější a například detailně regulovat vztah dvou mateřských společností organizujících určitou část svého podnikání jako *joint venture* ve formě kapitálové společnosti. Obecně vzato budou vedlejší dohody nejčastěji odrážet záměry společníků týkající se řízení společnosti, nakládání s jejich podíly a předcházení a řešení neshod.²⁸

Každá vedlejší dohoda společníků je unikátní, neboť odráží specifické cíle spolupráce společníků v rámci společnosti i jejich individuální komerční zájmy. Vybranými typy vedlejších dohod a jejich konkrétním obsahem se proto bude blíže zabývat zvláštní část této práce. Přesto považuji za vhodné úvodem alespoň rámcově vymezit okruhy otázek, které vedlejší dohody v různých situacích řeší. Mohou se týkat především:

- Výkonu hlasovacích práv společníků způsobem sjednaným ve vedlejší dohodě,²⁹
- vyhrazených záležitostí, na nichž se společníci musí předem dohodnout, aby je následně mohli schválit na valné hromadě,
- vedení společnosti (zejména pokud jde o složení a obsazování jejích orgánů),³⁰
- obchodní politiky, hlavního podnikatelského směřování společnosti či podmínek umožnění vstupu strategického investora do společnosti,³¹
- zdrojů financování společnosti nebo poskytování zajištění za její závazky,³²
- způsobu a podmínek rozdělení zisku mezi společníky,

---

²⁸ THOMAS op. cit., s. 2.

²⁹ K tomu blíže kapitola 3.1 této práce.

³⁰ INTERNATIONAL BAR ASSOCIATION. *IBA Guide on Shareholders' Agreements – France* [online]. 2015, s. 6 [cit. 2. 2. 2016]. Dostupné z: http://www.ibanet.org/LPD/Corporate_Law_Section/Clsly_Held_Growing_Busi_Entprs/shareholderagreements.aspx.

³¹ ČERNÁ 2011 op. cit.

³² THOMAS op. cit., s. 2.

- mechanismu alternativního řešení sporů,³³
- způsobu řešení patových situací vzniklých z rozporů mezi společníky,³⁴
- převodů podílů včetně předkupních práv a zvláštních omezení společníků ve vztahu k převodům podílů (např. povinnosti majoritního společníka zajistit, že kupující jeho podílu koupí za stejných podmínek i podíly minoritních společníků),³⁵
- ochrany minoritních společníků (k té může směřovat množství z ujednání jmenovaných výše),
- dalších závazků společníků (např. povinnosti nekonkurovat společnosti nebo zachovávat mlčenlivost o záležitostech společnosti).³⁶

2 Právní povaha dohod mezi společníky

Společníci kapitálové obchodní společnosti mají v zásadě na výběr mezi tím, zda všechna svá práva a povinnosti upraví ve společenské smlouvě, nebo zda jejich větší či menší část stanoví ve vedlejších dohodách mimo společenskou smlouvu.³⁷

Motivacemi společníků k využití samostatných vedlejších dohod se zabýváme blíže v kapitole 2.2.3. Na tomto místě postačí uvést, že mezi jejich obecné komerční výhody oproti společenské smlouvě patří diskrétnost, neformálnost a flexibilita jejich změn. K uzavírání separátních vedlejších dohod mohou společníky vést také rozličné zájmy plynoucí z momentálního rozložení sil ve společnosti, ekonomických vazeb společníků či cílů jejich spolupráce. V některých případech je tak výhodnější upravit vzájemné vztahy související s členstvím ve společnosti ad hoc vedlejší dohodou a nezatěžovat těmito ujednáními společenskou smlouvu³⁸.

---

³³ THORNHILL, Murray N.; RENNER-HAHN, Brent: What to include in a shareholders' agreement. *Governance Directions*. Australia: Governance Institute of Australia, 2015, č. 5. s. 292.

³⁴ K tomu blíže kapitola 3.3.4 této práce.

³⁵ K tomu blíže kapitola 3.3.1 až 3.3.3 této práce.

³⁶ THOMAS op. cit., s. 2.

³⁷ ČERNÁ 2011 op. cit.

³⁸ V některých případech by bylo možné stejných cílů dosáhnout ve společenské smlouvě – například prostřednictvím zvláštních druhů podílů. Jindy si ale takový postup lze představit jen s obtížemi. To například jde-li o dohody o výkonu hlasovacích práv, které se týkají konkrétního hlasování nebo jichž se

Od toho, zda společníci z určitého pravidla učiní materiální součást společenské smlouvy nebo je promítnou do samostatné vedlejší dohody, případně je vsunou do společenské smlouvy jako extrastatutární ujednání, se mimo jiné odvíjí jeho účinky.³⁹

Účelem této kapitoly je analyzovat právní povahu a právní působení vedlejších dohod umístěných nejen mimo společenskou smlouvu, ale i ve společenské smlouvě. Proto nejprve podávám krátký výklad k funkci a povaze společenské smlouvy a účinkům ujednání, která mají na rozdíl od vedlejších dohod korporální povahu a tvoří materiální součást společenské smlouvy. Následně se již věnuji vedlejším dohodám společníků, a to nejprve těm, které společníci zahrnuli přímo do společenské smlouvy (tedy extrastatutárním ustanovením společenské smlouvy). Závěrem se zabývám samostatnými dohodami společníků a jejich limity i výhodami.

2.1 Ujednání obsažená ve společenské smlouvě

2.1.1 Úvodem k funkci a povaze společenské smlouvy

Společenská smlouva jakožto zakladatelské právní jednání obchodních společností⁴⁰ plní jednak funkci zřizovací, jednak funkci organizační.

Zakládání právnických osob v obecné rovině upravuje občanský zákoník, podle něhož je zakladatelské právní jednání jedním ze způsobů, kterým lze ustavit právnickou osobu⁴¹. Jde o projev vůle zakladatele či zakladatelů právnické osoby, kterým se realizuje první fáze konstituování právnické osoby soukromého práva (její založení), a po němž následuje nejčastěji zápis do veřejného rejstříku, jímž právnická osoba vzniká⁴².

Kromě ustavení právnické osoby je zakladatelské právní jednání zcela zásadní z hlediska její organizace a vnitřního uspořádání. Jde o základní vnitřní dokument, který např. T. Dvořák označuje za „*ústavu právnické osoby*“ *regulující a určující vztahy*

účastní jen někteří společníci, případně o specifická ujednání zohledňující zvláštnosti určité korporátní transakce, k jejíž realizaci se vyžaduje právě uzavření vedlejší dohody společníků.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Viz § 8 ZOK.

⁴¹ Dále lze právnickou osobu ustavit zákonem, rozhodnutím orgánu veřejné moci nebo jiným způsobem, který stanoví zákon (viz § 122 OZ).

⁴² BÍLKOVÁ, Jana. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9. s. 646.

mezi členy korporativní právnické osoby navzájem a jejich práva a povinnosti“⁴³. Vedle vztahů mezi členy právnické osoby upravuje zakladatelské právní jednání i vztahy mezi těmito členy a právnickou osobou a v neposlední řadě i organizační strukturu právnické osoby. Zakladatelské právní jednání je závazné pro právnickou osobu a všechny její členy (ať už pro zakladatele nebo ty, kteří k němu přistoupili později).

Obecné závěry uvedené v předchozích dvou odstavcích se uplatňují také na společenskou smlouvu a stanovy kapitálových obchodních společností. Jejich obsah musí splňovat základní znaky příslušné formy obchodní společnosti a zároveň zohledňovat specifické pozice jejich zakladatelů a její vnitřní poměry⁴⁴.

2.1.2 Korporační ustanovení společenské smlouvy

S podstatou společenské smlouvy jakožto základního vnitřního dokumentu společnosti (její „ústavy“) úzce souvisí povaha ujednání, která má společenská smlouva primárně obsahovat. Společenská smlouva je uvnitř společnosti základem tzv. autonomního práva⁴⁵ upravujícího vnitřní poměry společnosti a zavazujícího společníky, společnost samotnou i členy jejích orgánů.⁴⁶

S. Černá shrnuje, že skutečným obsahem společenské smlouvy proto mohou být jen obecně formulovaná ujednání, která stanovují práva a povinnosti všech společníků nebo jejich skupin (například vlastníků určitého druhu akcií nebo podílů) – normy chování. Obecnost těchto ujednání spočívá v tom, že se vztahují na skupinu případů stejného druhu a neurčitého počtu a (zásadně⁴⁷) se tak netýkají práv a povinností konkrétního akcionáře či společníka. Pouze taková ustanovení mají normativní potenciál a stávají se tak pravým obsahem stanov. Ve svém souhrnu tvoří autonomní

---

⁴³ DVOŘÁK, T. In: ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 1736 s. ISBN 978-80-7478-370-8. s. 444.

⁴⁴ POKORNÁ, Jarmila. In: LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 1608 s. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 899.

⁴⁵ Např. F. Weyr rozlišuje subjekt normy (původce normy) a subjekt povinnosti. Splyne-li subjekt normy se subjektem povinnosti, vzniká autonomie: Subjekt sám sobě dává normy a je jimi vázán. V opačném případě se jedná o heteronomii (viz WEYR, František: *Základy filosofie právní.* In: KOSEK, Jan; WEINBERGER, Ota; KUBEŠ, Vladimír (eds.). *Brněnská škola právní teorie (normativní teorie).* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2003. 441 s. ISBN 80-246-0689-5. s. 56.

⁴⁶ ČERNÁ 2011 op. cit.

⁴⁷ K tomu dodávám, že může například dojít k situaci, kdy bude pouze konkrétní společník jediným vlastníkem zvláštního druhu podílu – a tedy jedinou, konkrétní osobou oprávněnou z daného obecného pravidla. Práva a povinnosti z tohoto pravidla plynoucí však budou váznout na příslušném podílu.

právo upravující vnitřní právní poměry společnosti a její organizaci. Mají tedy statutární, korporační povahu a zavazují nejen společnost a stávající společníky, ale i všechny další nabyvatele podílů (akcií).⁴⁸

Pokud společníci využijí k úpravě svých práv a povinností společenskou smlouvu nebo stanovy, v nichž popsáním způsobem formulací vlastních pravidel upraví vnitřní režim společnosti a obsah podílu, jsou účinky takového jejich ujednání věcněprávní⁴⁹. Příslušná práva a povinnosti jsou svázaná s podílem a nikoliv s osobou konkrétního společníka; při převodu nebo přechodu podílu se tedy novým subjektem práv a povinností ze společenské smlouvy stává nabyvatel podílu.

2.1.3 Vedlejší dohody společníků ve společenské smlouvě (extrastatutární ustanovení společenské smlouvy)

Co se však stane, pokud společníci zahrnou do společenské smlouvy ujednání postrádající obecnost ve výše uvedeném smyslu?

Jak uvádí S. Černá, obsahuje-li společenská smlouva ustanovení, které má založit určité právo nebo povinnost jen konkrétnímu společníkovi (ať vůči jinému společníkovi nebo společnosti), bude toto ujednání součástí společenské smlouvy jen formálně. Nebude mít věcněprávní povahu a nebude přenositelné na případné další nabyvatele podílu nebo akcií, ve společenské smlouvě bude cizorodým prvkem. Takové ujednání bude podle okolností způsobitelné založit čistě obligační poměr mezi těmi společníky, kteří pro něj hlasovali na valné hromadě společnosti, nebo s ním jiným právně relevantním způsobem vyslovili souhlas (například připojením svého podpisu na společenskou smlouvu při založení společnosti). Nebude však zavazovat ani právní nástupce společníků, ani samotnou společnost, ledaže by se tyto subjekty samy staly jeho účastníkem. Hovoří se proto o tzv. nepravých, nekorporačních ustanoveních společenské smlouvy.⁵⁰

---

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ O věcněprávních účincích bylo možné před účinností OZ uvažovat pouze analogicky, protože (obchodní) podíl nebyl věcí, ale jinou majetkovou hodnotou. K tomu blíže viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2005, sp. zn. 29 Cdo 1339/2004. Vzhledem k novému vymezení věci v § 489 OZ, dle něhož je věcí vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebám lidí, je však i podíl věcí a o věcněprávních účincích společenské smlouvy hovoříme bez použití analogie.

⁵⁰ ČERNÁ 2011 op. cit.

Poznamenávám, že z uvedeného nelze dovodit, že společenská smlouva nemůže připustit vznik jediného zvláštního podílu, s nímž budou platně spojena určitá zvláštní práva. Formuluje-li společenská smlouva obsah podílu (byť jediného) odchylně od zákona, již půjde o zvláštní podíl, protože jeho obsah se od toho předvídaného zákonem liší.

Níže se zabývám dvěma typy nepravých ustanovení společenské smlouvy a některými problémy, které s nimi mohou být spojeny.

2.1.3.1 Vedlejší dohoda společníků ve společenské smlouvě mající zavázat společnost

Samostatnou kategorií tvoří taková extrastatutární ujednání ve společenské smlouvě, jimiž měli společníci v úmyslu založit určitý právní poměr mezi společností a určitým společníkem (či společníky), který by tak měl získat zvláštní práva či povinnosti. Může jít například o ujednání zajišťující konkrétnímu společníkovi právo na pravidelné zprávy o činnosti společnosti, právo být ve společnosti zaměstnán nebo jí poskytovat určité poradenské služby, umožňující mu být výhradním dodavatelem společnosti, nakupovat její produkty se slevou, využívat její bytové či nebytové prostory a podobně.

Považuji za důležité úvodem zmínit, že tato extrastatutární ujednání, která by měla zavazovat společnost ve vztahu ke konkrétnímu společníkovi, je třeba odlišovat od práv platně spojených s podíly a akciemi (případně s jejich zvláštními druhy), která společnost jistě zavazovat budou. Toto rozlišení může nicméně činit obtíže. V teorii totiž není jasné, jaká práva je možné s podíly (resp. akciemi) platně spojit. Například P. Kühn se přiklání k názoru, že s podíly lze spojit jen ta práva, která jsou svou povahou společnická. Tento závěr podle něj vyplývá ze samotné podstaty podílu vymezené v § 31 ZOK, dle něhož představuje podíl účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí. Proto lze sjednávat jen taková práva a povinnosti, která vážnou na samotné účasti ve společnosti.⁵¹ Podobně P. Čech

---

⁵¹ KÜHN, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P.: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 2872 s. ISBN 978-80-7478-537-5. s. 469.

tvrdí, že podstata práv vtělených do akcie musí souviset s účastí ve společnosti, a odkazuje na znění § 256 odst. 1 ZOK.⁵²

Proti těmto pohledům se vymezila významná část teorie. Například I. Štenglová akcentuje smluvní podstatu korporace a ustanovení ZOK, která výslovně předpokládají smluvní volnost společníků při sjednávání práv a povinností plynoucích ze společenské smlouvy. Je tedy věcí společníků, jaká práva a povinnosti si dohodnou.⁵³ S tímto názorem se ztotožňuje také např. P. Vybíral.⁵⁴

V celé debatě se mi jeví jako podstatný argument vyvěrající z rozdělení působnosti mezi orgány obchodních společností, který uvádí S. Černá:

„V akciové společnosti je to neomezeně odpovědné představenstvo, které v rámci obchodního vedení volí smluvní partnery a určuje, jaké plnění a komu a za jakých podmínek bude společnost poskytovat, za jakou cenu a jakých podmínek bude užíván majetek společnosti apod. Taková rozhodnutí, zasahující do obchodního vedení, náleží výlučně představenstvu, a nikoli akcionářům, resp. valné hromadě. Ta nemůže nejen „běžným“, ale ani kvalifikovaným rozhodnutím konstruujícím zvláštní druh akcie (na spojení s některým z výše uvedených „neúčastnických“ práv) zasahovat (ani takto nepřímou) do výlučné působnosti představenstva.“⁵⁵

V souladu s výše uvedeným se domnívám, že není vhodné připustit, aby společníci v podstatě získali možnost rozhodovat za společnost ve věcech, které by se jinak řešily prostřednictvím komerčních smluv. Jako nejproblematictější se mi jeví ta skutečnost, že statutární orgán by neměl možnost do těchto skrze společenskou smlouvu nastolených vztahů zasáhnout, neboť by šlo o práva spojená s podílem, resp. akciemi.

Pokud by v praxi převážil názor, že určitá (nespolečnická) práva s podíly nelze platně spojit, patrně by podle mého názoru bylo možné posoudit ustanovení, které se o

---

⁵² ČECH, Petr. Akcie po rekodifikaci. *Právní rádce*. In: Právní rádce [právní portál]. Praha: Economia, a.s., č. 10, 2012 [cit. 10. 2. 2016]. Dostupné z: <http://pravniradce.ihned.cz/>.

⁵³ Štenglová, I. In ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P.: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 469.

⁵⁴ VYBÍRAL, Petr. In: LASÁK op. cit., s. 1404 – 1405.

⁵⁵ ČERNÁ, S. Volba druhů podílů (akcií) a její limity. *Rekodifikace & praxe*. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., č. 12, 2015 [cit. 10. 2. 2016].

to pokouší, nanejvýš jako extrastatutární ujednání a poté hodnotit, zda jako takové může či nemůže společnost zavazovat.

Nyní již tedy obecně k vedlejším dohodám společníků vsunutým do společenské smlouvy a jejich závaznosti pro společnost. Je-li konkrétní ujednání ve společenské smlouvě extrastatutární, podle mého názoru společnost zásadně nezavazuje, ledaže by s ním stanoveným způsobem vyslovila souhlas prostřednictvím jednatelů, respektive představenstva (případně jiné osoby oprávněné za společnost jednat). Lze se nicméně setkat i s opačným závěrem, tedy že taková ujednání pro společnost závazná jsou. S tímto názorem se neztotožňuji. Právo obchodních společností sice je postaveno na zásadě autonomie vůle a z ní vyplývající široké možnosti společníků upravit vnitřní poměry ve společnosti (a obsah podílů – viz výše) podle svých potřeb. Pokud však společenská smlouva obsahuje ustanovení, které má zavázat společnost k určitému plnění vůči konkrétní osobě společníka, nejedná se již o úpravu vnitřního režimu v rámci společnosti. Namísto toho dochází k nepřipustnému pokusu nahradit vůlí společníků prosazenou do společenské smlouvy právně relevantní jednání za společnost. Statutárním orgánem, který jedná za společnost, je jednatel, respektive představenstvo, a nikoliv nejvyšší orgán společnosti, tedy valná hromada.

Uvedené platí jak v případě, že společníci extrastatutární ustanovení, které má dle jejich záměru zavazovat společnost, zahrnou do společenské smlouvy již při založení společnosti, tak i v případě pozdější změny společenské smlouvy dohodou společníků či rozhodnutím valné hromady.

Za určitých okolností by však podle mého názoru bylo možné dosáhnout toho, aby nekorporační, vedlejší ujednání ve společenské smlouvě společnost ve vztahu ke konkrétnímu společníkovi přesto zavazovalo. Takové ujednání bude mít čistě závazkovou povahu a jako takové bude podléhat úpravě závazkového práva. Lze si přitom představit, že takové ustanovení splní náležitosti nabídky podle § 1731 a 1732 OZ: Půjde o návrh na uzavření smlouvy o určitém obsahu adresovaný společnosti, který společník učiní buď hlasováním pro dané ustanovení na valné hromadě, která rozhoduje o změně společenské smlouvy, nebo podpisem společenské smlouvy, jíž se společnost zakládá. Společnost může následně nabídku přijmout, a to i konkludentně ve smyslu § 1744 OZ tím, že poskytne či přijme v příslušném ustanovení předvídané

plnění. K uvedené situaci je však podle mého názoru třeba přistupovat striktně tak, že závazkový právní vztah bude moci vzniknout pouze mezi společností a tím společníkem, který pro vedlejší ustanovení společenské smlouvy, jež má určitý poměr mezi ním a společností založit, hlasoval (případně podepsal společenskou smlouvu). Potenciální problém může také vzniknout na straně statutárního orgánu společnosti, který by měl za společnost nabídku přijmout, a to s ohledem na jeho povinnost péče řádného hospodáře.

Ve vztahu k nabídce učiněné podpisem společenské smlouvy (a nikoliv až hlasováním na valné hromadě) vzniká otázka, zda vůbec společník může platně učinit návrh na uzavření smlouvy osobě, která dosud neexistuje a vznikne až později zápisem do obchodního rejstříku. Přikláněl bych se spíše k tomu, že takové jednání bude v rozporu s § 1731 OZ, podle něhož z návrhu na uzavření smlouvy „*musí být zřejmé, že ten, kdo jej činí, má úmysl uzavřít určitou smlouvu s osobou, vůči níž nabídku činí*“. Ačkoliv by zřejmě bylo možné argumentovat tak, že v době podpisu společenské smlouvy (kterou se společnost ostatně zakládá) jsou v této smlouvě dány všechny podstatné náležitosti budoucí právnické osoby, která je tak dostatečně identifikována. Je tedy zřejmé, s jakou osobou chce společník kontrahovat, ačkoliv má tato osoba vzniknout až v budoucnu.

Jako o dalším řešení, jímž by bylo možné dosáhnout závaznosti vedlejší dohody vsunuté do společenské smlouvy při zakládání společnosti, lze zřejmě uvažovat o institutu jednání za společnost před jejím vznikem. Podle § 127 OZ lze za právnickou osobu jednat jejím jménem už před jejím vznikem. Z takového jednání je oprávněn a zavázán sám jednající; jedná-li takto více osob, jsou oprávněny a zavázány společně a nerozdílně. Právnická osoba může účinky těchto jednání do 3 měsíců od svého vzniku pro sebe převzít. Pak platí, že je z těchto jednání oprávněna a zavázána od počátku.

Pokud se společníci v procesu zakládání společnosti shodnou na obsahu společenské smlouvy, do níž začlení mimo korporálních ustanovení i vedlejší dohodu, jež má zavazovat společnost, nabízí se otázka, zda je možné posoudit takové jednání jako jednání jménem společnosti před jejím vznikem. Za v budoucnu vzniknuvší společnost by v takovém případě jednali všichni zakladatelé (budoucí společníci), kteří pod společenskou smlouvu připojí své podpisy. Druhou stranou právního jednání by

potom byl konkrétní zakladatel (či zakladatelé), který z něj má být oprávněn či zavázán. K založení společnosti společenskou smlouvou a ke vzniku čistě obligačního vztahu založeného vedlejší dohodou vsunutou do společenské smlouvy by v takovém případě došlo současně. To by nemělo z hlediska naplnění podmínek § 127 OZ představovat problém. Za společnost je totiž možné jednat nejen v časovém období mezi jejím založením a vznikem (tj. zápisem do obchodního rejstříku), ale dokonce i před jejím založením. Předpokladem pro to je, aby bylo jasně určitelné, jménem kterého budoucího subjektu je jednáno. Zakladatelé společnosti proto musí být v době jednání za společnost před jejím vznikem dohodnuti alespoň na těch skutečnostech, které zákon předpokládá jako povinné náležitosti společenské smlouvy⁵⁶. Tato podmínka je v popisovaném případě jistě splněna. Aby byla společnost takovým jednáním vázána, musela by jej pro sebe do tří měsíců od svého vzniku převzít. Toto rozhodnutí je v rámci speciální úpravy společnosti s ručením omezeným⁵⁷ a akciové společnosti⁵⁸ svěřeno nikoliv statutárnímu orgánu, ale valným hromadám těchto společností.

Zda se tak konkrétní vedlejší ustanovení společenské smlouvy posoudí jako návrh na uzavření smlouvy konkrétního společníka adresovaný společnosti, nebo jako dvoustranné právní jednání, kde na jedné straně stojí zakladatelé jednající za dosud nevzniklou společnost a na druhé straně konkrétní společník, bude zřejmě nutné posuzovat podle formulace společenské smlouvy.

2.1.3.2 Vedlejší dohoda společníků ve společenské smlouvě zavazující společníky navzájem

Vedlejší dohoda společníků zahrnutá do společenské smlouvy, jež má vytvořit závazkověprávní poměr mezi konkrétními společníky (ať už všemi nebo jen některými z nich), pravděpodobně nevyvolá tolik otázek ohledně závaznosti jako vedlejší dohoda ve společenské smlouvě, již společníci zamýšlí vázat společnost. Společníci, kteří takovou dohodu uzavřou, budou zároveň stranami společenské smlouvy, v níž je tato vedlejší dohoda (formálně) obsažena. Příslušné nepravé ustanovení společenské smlouvy tak bude zavazovat ty společníky, kteří podepsali společenskou smlouvu při založení společnosti, případně ty, kteří na valné hromadě hlasovali pro příslušnou

---

⁵⁶ RUBAN, Radek. In: LAVICKÝ op. cit. s. 681.

⁵⁷ Viz § 190 odst. 2 písm. l) ZOK.

⁵⁸ Viz § 421 odst. 2 písm. n) ZOK.

změnu společenské smlouvy⁵⁹. Příkladem takového ustanovení může být předkupní právo ke konkrétnímu podílu zřízené ve prospěch určeného společníka ve společenské smlouvě, případně jiná zvláštní ujednání vztahující se k převodům podílů (k nim obecně viz kapitola 3.3 této práce).

Vyvstává otázka, jakým způsobem se budou realizovat případné změny takové vedlejší dohody. Konkrétně, zda společníci, kteří se dohody účastní, mohou tuto dohodu libovolně měnit bez ohledu na rozhodnutí valné hromady společnosti.

Ve prospěch závěru, že společníci mohou vedlejší dohodu vsunutou do společenské smlouvy měnit podle svého uvážení, by hovořila čistě obligační povaha této dohody. Zavazuje-li nepravé ustanovení společenské smlouvy pouze ty společníky, kteří s ním vyslovili souhlas, měli by tito společníci mít také kontrolu nad obsahem svého vzájemného závazku ve smyslu § 1790 OZ. Podle tohoto ustanovení nelze změnit závazek bez ujednání věřitele a dlužníka, ledaže zákon stanoví jinak. Vedlejší dohoda by se v takovém případě zřejmě posoudila podle § 1727 OZ⁶⁰ věty první jakožto od společenské smlouvy zcela oddělená smlouva (ač formálně je její součástí). Zatímco změny ostatních (korporačních) ustanovení společenské smlouvy by tedy závisely na rozhodnutí valné hromady⁶¹ a podléhaly by, obecně vzato, většinovému principu, změna vedlejší dohody jakožto oddělené smlouvy by byla výlučně záležitostí konsenzu společníků, kteří jsou jejími stranami. Závěr, že přijímání i změny ustanovení vsunutých do stanov a zakládajících vzájemná práva či povinnost konkrétním osobám podléhají výlučně konsensuálnímu principu, uváděla za účinnosti obchodního zákoníku i S. Černá⁶².

Na druhou by zřejmě bylo možné argumentovat tak, že začlenili-li společníci svou vedlejší dohodu do společenské smlouvy, bylo patrně jejich úmyslem podřídit rozhodování o této vedlejší dohodě stejnému režimu, jakému podléhají ostatní

---

⁵⁹ ČERNÁ 2011 op. cit.

⁶⁰ Pro úplnost zde uvádím celé znění § 1727: „Každá z několika smluv uzavřených při téže jednání nebo zahrnutých do téže listiny se posuzuje samostatně. Plyne-li z povahy několika smluv nebo z jejich účelu známého stranám při uzavření smlouvy, že jsou na sobě závislé, je vznik každé z nich podmínkou vzniku ostatních smluv. Zánik závazku z některé z nich bez uspokojení věřitele zrušuje ostatní závislé smlouvy, a to s obdobnými právními účinky.“

⁶¹ Případně na rozhodnutí všech společníků, pokud by společenská smlouva nesvěřovala rozhodnutí o její změně do působnosti valné hromady.

⁶² ČERNÁ 2011 op. cit.

ustanovení společenské smlouvy. Pak by bylo nutno přijmout závěr, že se společníci začleněním vedlejší dohody do společenské smlouvy zamýšleli odchýlit od § 1790 OZ. Je však otázkou, zda je § 1790 OZ kogentní nebo dispozitivní a zda se od něj tedy lze odchýlit. I. Pelikánová a R. Pelikán uvádí, že ustanovení zřejmě nepřipouští odchylku stanovenou dohodou stran, nýbrž pouze zákonem. Kogentní povahu ustanovení lze podle nich vyvodit z podstaty soukromoprávních vztahů jako vztahů rovnosti stran. Dále však zmiňují i možný proti tomuto závěru stojící argument, že pokud smluvní strany budou chtít samy omezit svou smluvní volnost, není důvod jim v tom bránit.⁶³ Poznávám, že dosavadní debata o povaze ustanovení § 1790 OZ se vztahovala spíše k otázce, zda lze smluvně sjednat, aby měla jedna ze stran závazkového vztahu možnost jej jednostranně modifikovat. Zde je však situace specifická – v důsledku odchýlení se od § 1790 OZ by nevznikala asymetrie mezi společníky jakožto stranami závazkového vztahu, kdy by jeden z nich měl možnost jednostranně upravovat jejich smlouvu. Namísto toho by společníci rozhodování o této dohodě podřídili rozhodování valné hromady, jako je tomu u ostatních ustanovení společenské smlouvy, která však mají korporační povahu. Příklad bych se v tomto případě spíše k závěru o dispozitivnosti § 1790 OZ.

V souladu s výše uvedenou argumentací by se ustanovení § 1727 OZ zřejmě aplikovalo na danou situaci tak, že vedlejší dohoda společníků obsažená ve společenské smlouvě je na této společenské smlouvě závislá a že tyto dvě smlouvy zcela oddělit nelze. V takovém případě by do působnosti valné hromady pravděpodobně náleželo i rozhodnutí o změně vedlejší dohody začleněné formálně do společenské smlouvy. Na rozhodování valné hromady o změně společenské smlouvy v rozsahu vedlejší dohody by pak bylo zřejmě (v podmínkách společnosti s ručením omezeným) třeba aplikovat § 171 odst. 2 ZOK, podle něhož se k přijetí rozhodnutí o změně společenské smlouvy vyžaduje souhlas těch společníků, do jejichž práv se zasahuje.

Myšlenkový postup popsany v odstavci výše by nepochybně vedl k částečné ztrátě kontroly společníků nad obsahem čistě obligační dohody, kterou mezi sebou uzavřeli. I přes ochranu zajištěnou § 171 odst. 2 ZOK by jim valná hromada mohla za

---

⁶³ PELIKÁNOVÁ, I.; PELIKÁN, R. In ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. 1. vyd.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 1736 s. ISBN 978-80-7478-638-9. s. 140.

určitých okolností zabránit ve změnách této dohody na konsenzuálním principu. Na druhou stranu tento přístup podle mého názoru lépe odráží úmysl společníků projevující se tím, že vedlejší dohodu zahrnuli do společenské smlouvy. Proto se k tomuto závěru spíše přikláním.

2.1.3.3 Závěrečné poznámky

Je zřejmé, že společenská smlouva není vhodnou platformou pro extrastatutární ujednání zakládající práva nebo povinnosti pouze konkrétním společníkům (ať už navzájem či směrem ke společnosti). Ačkoliv není vyloučeno, aby vedlejší dohoda zahrnutá do společenské smlouvy byla platná a závazná pro všechny zúčastněné strany (tj. podle znění dohody pro všechny či některé společníky a případně společnost) tak, jak společníci zamýšleli, v praxi takové řešení může přinést řadu problémů.

Jak uvádí také S. Černá:

„(...) je zřejmé, že obsah společenské smlouvy a stanov, byť by byly schváleny předepsanou kvalifikovanou většinou a s dodržením všech formálních náležitostí, není z tohoto důvodu automaticky závazný pro společnost a všechny její akcionáře, že je nezbytné testovat jednotlivá ustanovení a teprve v závislosti na výsledku dovozovat jejich korporální či čistě obligačněprávní důsledky.“⁶⁴

Společníci by tedy při formulaci společenské smlouvy měli vždy důkladně posoudit, jakého uspořádání vztahů vlastně chtějí dosáhnout. Je-li jejich záměrem, aby bylo jejich ujednání závazné i pro společnost a případné další nabyvatele podílů, musí dbát na to, aby zachovali požadavky popsané v kapitole 2.1.2 výše a docílili tak korporálních důsledků daného ustanovení.

Chtějí-li společníci naopak upravit vzájemná práva a povinnosti konkrétních osob a má-li tedy mít jejich ujednání čistě obligační povahu, měli by je společníci zahrnout mimo společenskou smlouvu do samostatné vedlejší dohody.

2.2 Vedlejší dohody společníků mimo společenskou smlouvu

Rozhodnou-li se společníci upravit vzájemná práva a povinnosti související s jejich účastí ve společnosti mimo společenskou smlouvu, má taková dohoda povahu samostatné smlouvy, podléhá úpravě závazkového práva a zavazuje pouze smluvní

---

⁶⁴ ČERNÁ 2011 op. cit.

strany. Na rozdíl od vedlejších dohod vsazených do společenské smlouvy však nebude vedlejší dohoda umístěná mimo společenskou smlouvu zatížena problémy popisovanými v předchozí kapitole spojenými s vymahatelností jejích ujednání vůči společnosti (stane-li se společnost stranou dohody) a s problematikou jejích změn.

Samostatná vedlejší dohoda se může týkat širokého spektra práv a povinností společníků souvisejících s účastí ve společnosti (výčet obvyklých otázek byl uveden v závěru první kapitoly výše).

Nelze v ní však upravit ty záležitosti, které jsou obligatorním obsahem společenské smlouvy. Výhody samostatných vedlejších dohod oproti společenské smlouvě lze spatřovat v tom, že až na výjimky nemají předepsanou formu, nepodléhají povinné publicitě a k jejich změnám není třeba konání valné hromady. Nevýhodou může být zmiňovaná nepřenositelnost práv a povinností z dohody na právní nástupce společníků.⁶⁵

V následujících kapitolách se budu věnovat rozboru znaků uvedených v předchozích odstavcích.

2.2.1 Obligatorní obsah společenské smlouvy jako limit samostatných vedlejších dohod

Hranici volného rozhodování o umístění určitého ujednání do samostatné vedlejší dohody tvoří především kogentní ustanovení korporálního práva, která vymezují minimální povinný obsah společenské smlouvy.⁶⁶

Od takto stanovených mezí se společníci nemohou odchýlit, a povinné náležitosti společenské smlouvy proto nemohou být předmětem separátní vedlejší dohody společníků (přesněji řečeno, vedlejší dohoda nemůže nahradit obligatorní obsah společenské smlouvy).

Obligatorní náležitosti zakladatelského právního jednání právnických osob obecně stanoví § 123 OZ. Většinu základních náležitostí v něm uvedených (s výjimkou sídla právnické osoby) nicméně duplicitně upravují speciální ustanovení jednotlivých

---

⁶⁵ ČERNÁ, S. In: ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 637 s. ISBN 978-80-7478-735-5. s. 89.

⁶⁶ Tamtéž.

forem obchodních společností. V případě společnosti s ručením omezeným tak půjde o náležitosti společenské smlouvy podle § 146 ZOK, u akciové společnosti o náležitosti stanov podle § 250 ZOK. Další požadavky vyplývají i z jiných ustanovení zákona, což v případě akciové společnosti výslovně předvídá i § 250 odst. 2 písm. g) ZOK. Z hlediska vedlejších dohod společníků bude relevantní například ustanovení § 254 ZOK upravující poskytnutí zvláštních výhod osobám, které se zúčastnily založení společnosti. Každá zvláštní výhoda poskytnutá zakladatelům musí být ve stanovách uvedena; v opačném případě se jedná o zdánlivé právní jednání.

2.2.2 (Ne)přenositelnost vedlejších dohod na právní nástupce společníků

Jak již bylo řečeno, vedlejší dohoda společníků uzavřená mimo společenskou smlouvu, stejně jako vedlejší dohody v širším slova smyslu (tedy tzv. extrastatutární ustanovení společenské smlouvy), zavazuje pouze strany dohody a nepřechází s podílem na právní nástupce společníků.

Chtějí-li však společníci podříditi pravidlům vedlejší dohody i přistoupivší společníky, řeší tuto situaci v praxi často smluvní klauzule, které podmiňují jakýkoliv převod podílu tím, že převodce zajistí, aby nabyvatel podílu přistoupil k vedlejší dohodě⁶⁷. Pokud společník převádějící svůj podíl tuto povinnost nesplní, vystavuje se riziku vzniku odpovědnosti za škodu, případně smluvním pokutám předvídaným ve vedlejší dohodě.

Samotný převod vedlejší dohody na nabyvatele podílu se realizuje prostřednictvím cese smlouvy podle § 1895 a následujících OZ.⁶⁸

S podílem potom přejdou na nabyvatele i práva a povinnosti z vedlejší dohody. Smluvně se tak zajišťuje srovnatelná výhoda, jakou poskytuje ze zákona společenská smlouva, nicméně se zachováním předností samostatných vedlejších dohod (k nim viz dále).

---

⁶⁷ CHEUNG, Rita: Shareholders' Agreements: Shareholders' Contractual Freedom in Company Law. *Journal of Business Law*. Londýn: Sweet & Maxwell, č. 6, 2012. s. 504 – 530.

⁶⁸ Viz HAVEL, B. In: ŠTENGLOVÁ op. cit., s. 285.

2.2.3 Výhody samostatných vedlejších dohod v korporátní praxi

2.2.3.1 Neformálnost vedlejších dohod

Pro zakladatelské právní jednání obchodní společnosti vyžaduje zákon o obchodních korporacích písemnou formu s úředně ověřenými podpisy⁶⁹. Na společenské smlouvy kapitálových obchodních společností klade zákon ještě přísnější nároky a stanovuje, že musí mít formu veřejné listiny⁷⁰, jíž se rozumí notářský zápis⁷¹. Stejně formální požadavky jsou předepsány i pro rozhodnutí o změně společenské smlouvy a stejně tak pro rozhodnutí, v jejichž důsledku se společenská smlouva mění⁷².

Pro ujednání mezi společníky obsažená mimo společenskou smlouvu však zákon povinnou formu notářského zápisu obecně nestanoví. Samostatné vedlejší dohody nejsou ani jednáními, která by se týkala „*založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku obchodní korporace*“ ve smyslu § 6 ZOK, pro něž je pod sankcí neplatnosti vyžadována písemná forma s úředně ověřenými podpisy. Některé vedlejší dohody sice mohou ve svém důsledku vést až k jednání dotýkajícímu se samotné podstaty obchodní korporace (vedlejší dohoda může například obsahovat ujednání, podle něhož v případě nepřekonatelného rozporu mezi společníky rozhodnou společníci prostřednictvím valné hromady o zrušení společnosti s likvidací⁷³). Samy dohody se však týkají pouze konkrétních subjektů – společníků, kteří je uzavírají. Neupravují tedy vnitřní režim obchodní korporace a její existence se mohou případně dotýkat jedině zprostředkovaně. Závěr, že pro vedlejší dohody mezi společníky se zákonné požadavky kladené na formu právního jednání podle § 6 ZOK neuplatní, lze dovodit i z odborné literatury⁷⁴.

---

⁶⁹ Viz § 6 ZOK a § 123 odst. 2 OZ.

⁷⁰ Viz § 8 ZOK.

⁷¹ Viz § 776 ZOK.

⁷² Viz § 147 odst. 1 ZOK, je-li společenská smlouva společnosti s ručením omezeným měněna dohodou všech společníků, v případě její změny rozhodnutím valné hromady pak § 172 odst. 1 ZOK ve spojení s § 171 odst. 1 písm. a) a b) ZOK. Pokud jde o akciové společnosti, viz § 416 ZOK a obdobně § 432 odst. 1 ZOK.

⁷³ SMERDON, Richard. *Palmer's company law manual*. 1. vydání. Londýn: Sweet & Maxwell, 2000. 992 s. ISBN 0421638400. s. 28.

⁷⁴ Komentář k § 6 ZOK uvádí: „*Zákon sleduje dosavadní koncepci § 63 ObchZ a předpokládá zvýšenou průkaznost těch jednání, která bezprostředně souvisejí s existencí samotné korporace. Zákon, stejně jako dnes, tedy odlišuje jednání, která se týkají založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku obchodní korporace, od těch, která se např. týkají jen společníků nebo členů orgánů. Zákon tak navazuje na § 1 odst. 2 NObčZ, ze kterého plyne, že kogentní jsou pouze ta pravidla, která se týkají postavení korporace (statusové otázky), kdežto ostatní mohou být za podmínek § 2 odst. 1 NObčZ dispozitivní. Bude proto vždy třeba zkoumat, zda konkrétní právní jednání je v režimu § 6 či nikoliv.*“ (viz ŠTENGLOVÁ op. cit., s. 16).

Lze tedy uzavřít, že společníci mohou pro své samostatné vedlejší dohody ve většině případů zvolit ve smyslu § 559 OZ libovolnou formu, neboť ve své volbě nejsou omezeni zákonem. Nicméně, jakákoliv vedlejší dohoda společníků by jistě měla být uzavřena v písemné formě, aby byla vždy snadno prokazatelná její existence a nesporný její obsah.

Zejména v malých rodinných společnostech se však lze setkat i s významnými ústními dohodami⁷⁵.

Závěr, že samostatná vedlejší dohoda může mít libovolnou formu, se neuplatní bezvýjimečně. Vedlejší dohoda společníků může být uzavřena společně s ujednáním, pro něž zákon zvláštní formu vyžaduje. Typickým příkladem je situace, kdy společník rozdělí svůj podíl ve společnosti s ručením omezeným a následně nově vzniklý podíl převede na jinou osobu, přičemž v rámci smlouvy o převodu podílu strany upraví i práva a povinnosti, která by jinak byla předmětem samostatné vedlejší dohody (např. předkupní práva k podílům). Takové jednání stran bude mít obligatorně písemnou formu s úředně ověřenými podpisy⁷⁶.

2.2.3.2 Flexibilita a rigidita vedlejších dohod: dvě strany téže mince

Ke změně společenské smlouvy je nutné svolání valné hromady a osvědčení jejího průběhu a rozhodnutí notářským zápisem⁷⁷, s čímž mohou být spojeny zejména ve společnostech se zahraniční účastí anebo velkým počtem společníků zvýšené náklady na straně společnosti i společníků. Změna vedlejší dohody takový postup nevyžaduje a v tomto ohledu nabízí společníkům větší flexibilitu. Lze tedy uzavřít, že s neformálností vedlejších dohod obvykle souvisí i nižší administrativní, časová a finanční náročnost jejich uzavření, změn i zrušení.

Určitá rigidita vedlejších dohod však naopak spočívá v tom, že je lze měnit pouze plným konsenzem všech společníků účastnících se vedlejší dohody. O změně společenské smlouvy rozhoduje naproti tomu usnášeníschopná valná hromada většinou

---

⁷⁵ THOMAS op. cit., s. 30.

⁷⁶ Podle § 209 odst. 2 ZOK je převod podílu vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy.

⁷⁷ Případně shoda všech společníků na změně společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným, pokud společenská smlouva nestanoví, že může být měněna i rozhodnutím valné hromady (viz § 147 odst. 1 ZOK).

hlasů stanovenou zákonem nebo v jeho mezích společenskou smlouvou (je-li rozhodování o změně společenské smlouvy svěřeno do působnosti valné hromady).

Co je tedy výhodou při uzavírání vedlejší dohody (mohou ji uzavřít i jen někteří společníci), se může stát nevýhodou v případě potřeby jejich pozdějších změn (k veškerým změnám je třeba souhlas všech stran dohody).

2.2.3.3 Důvěrnost vedlejších dohod

Na rozdíl od zakladatelských dokumentů, které společnosti povinně zveřejňují v obchodním rejstříku⁷⁸, může obsah vedlejších dohod zůstat utajen. To je samozřejmě praktické, pokud jsou součástí úpravy vzájemných vztahů mezi společníky skutečnosti, které mají povahu obchodního tajemství.

Důvěrnost vedlejší dohody týkající se výkonu hlasovacích práv také může společníkovi umožnit získat kontrolu nad většinou hlasů, aniž by to věděli ostatní společníci, kteří stranou vedlejší dohody nejsou.⁷⁹

2.2.3.4 Limity diskrétnosti vedlejších dohod

I vedlejší dohody mohou nicméně za určitých okolností podléhat požadavkům na publikaci jejich obsahu, což se týká některých dohod mezi akcionáři společností, jejichž akcie jsou obchodovány na regulovaném trhu. Obecné důvody poměrně široké informační povinnosti vztahující se na různé vnitřní záležitosti akciových společností obchodovaných na burze shrnula ve svém rozhodnutí, sp. zn. KCP/24/2000, Komise pro cenné papíry:

„Včasná a přesná informovanost investorů o všech skutečnostech podstatných pro jejich investiční rozhodování představuje klíčový předpoklad fungování kapitálového trhu. Důsledné dodržování zásad informační povinnosti je rovněž účinným opatřením omezujícím možnost zneužívání důvěrných či neveřejných informací, tzv. insider trading.“⁸⁰

Požadavky na publicitu některých informací upravuje čl. 10 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/25/ES, o nabídkách převzetí, který byl transponován do českého práva v § 118 odst. 5 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání

⁷⁸ Viz § 66 písm. a) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

⁷⁹ ANDENAS, Mads, UEDA, Junko op. cit., s. 12.

⁸⁰ Rozhodnutí Komise pro cenné papíry, sp. zn. KCP/24/2000. In: Věstník Komise pro cenné papíry, č. 4/2000, prosinec 2000 [cit. 18. 2. 2016]. Dostupný z: <http://www.sec.cz>.

na kapitálovém trhu. Podle § 118 odst. 5 písm. g) tohoto zákona je společnost, jejíž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, povinna zveřejňovat ve svých výročních zprávách mimo jiné údaje o „smlouvách mezi akcionáři nebo obdobnými vlastníky cenných papírů představujících podíl na emitentovi, které mohou mít za následek ztížení převoditelnosti akcií nebo obdobných cenných papírů představujících podíl na emitentovi nebo hlasovacích práv, pokud jsou emitentovi známy“.

O akcionářských dohodách omezujících převoditelnost cenných papírů je tak společnost povinna informovat pouze v případě, že jí jsou takové dohody známy. Odpovědnost za porušení informační povinnosti společností je objektivní a vzniká bez ohledu na zavinění⁸¹.

Dalším institutem, jehož prostřednictvím může vejít ve známost existence vedlejší dohody, je zpráva o vztazích upravená v § 82 a násl. ZOK. Tu je povinen písemně vypracovat statutární orgán ovládané osoby do 3 měsíců od skončení účetního období. Ve zprávě je statutární orgán povinen uvést mimo jiné způsob a prostředky ovládnutí⁸². Mezi typické prostředky ovládnutí patří právě vedlejší dohody společníků.

Ve zprávě o vztazích se tak předpokládá mimo jiné popis toho, zda je dominantní pozice společníka výsledkem akcionářské dohody nebo dohody o výkonu hlasovacích práv.⁸³

Společnosti, které mají povinnost vypracovat výroční zprávu, k ní musí podle § 84 odst. 2 ZOK připojit také zprávu o vztazích. Tímto způsobem by tedy mohla být existence vedlejší dohody o výkonu hlasovacích práv deklarována i veřejně. Nemá-li společnost povinnost vypracovat výroční zprávu, pak bude mít informace význam jen

---

⁸¹ Z hlediska ukládání sankcí je podstatný postoj Komise pro cenné papíry, podle níž je možné ve výjimečných případech upustit od uložení sankce za nesplnění informační povinnosti - blíže viz rozhodnutí Komise pro cenné papíry, sp. zn. KCP/25/2000: „Odpovědnost za porušení informační povinnosti je odpovědností objektivní, vzniká tedy bez ohledu na zavinění na základě protiprávního stavu. V případech však, kdy emitent povinnost s ohledem na zcela mimořádné okolnosti objektivně vůbec splnit nemůže, není namístě ukládat za nesplnění informační povinnosti pokutu. Vždy je ovšem třeba pečlivě zkoumat veškeré okolnosti případu, aby byl závěr o objektivní nemožnosti splnění veřejnoprávní povinnosti nepochybný.“ (Rozhodnutí Komise pro cenné papíry, sp. zn. KCP/25/2000. In: Věstník Komise pro cenné papíry, č. 4/2000, prosinec 2000 [cit. 18. 2. 2016]. Dostupný z: <http://www.sec.cz>.)

⁸² Viz § 82 odst. 2 písm. c) ZOK.

⁸³ HAVEL, B. In: ŠTENGLOVÁ op. cit., s. 196.

dovnitř společnosti, vůči ostatním, dohody se neúčastnícím společníkům. Ti mají vždy právo seznámit se se zprávou o vztazích podle § 84 odst. 1.

Z praktického hlediska je ale málo pravděpodobné, že by se utajovaná vedlejší dohoda, jíž uzavřeli pouze někteří společníci, objevila ve zprávě o vztazích. Pokud o takové dohodě nebude vědět statutární orgán, nebude ji moci do zprávy ani pojmout. S tím ostatně počítá i zákon o obchodních korporacích. Podle § 82 odst. 3 ZOK je statutární orgán povinen ve zprávě o vztazích uvést, že neměl potřebné informace k jejímu vypracování.

3 K vybraným typům vedlejších dohod společníků

V předcházejících obecných částech práce jsem rámcově vymezil pojem vedlejších dohod, jejich účel a typický obsah. Rozebral jsem také právní povahu vedlejších dohod s důrazem na rozlišení mezi tzv. extrastatutárními ujednáními společenské smlouvy, které jsem označil za vedlejší dohody v širším slova smyslu, a vedlejšími dohodami uzavíranými mimo společenskou smlouvu. Z obecného hlediska jsem se zaměřil na výhody a nevýhody samostatných vedlejších dohod.

V této části práce, kterou označuji za zvláštní, se již zaměřím na jednotlivé druhy vedlejších dohod společníků. Vzhledem k tomu, že variabilita možných vedlejších ujednání společníků je mimořádně široká (k tomu blíže viz kapitola 1.2 výše), soustředím se na několik vybraných typů vedlejších dohod, které považuji pro jejich četný výskyt za nejvýznamnější, případně z právního hlediska za nejzajímavější.

Nejprve se budu věnovat různým druhům dohod o výkonu hlasovacích práv. Ty považuji za podstatné zejména s ohledem na to, že je společníci uzavírají v širokém spektru situací. Mohou být například prostředkem rozdělení vlivu ve společnosti, zajistit ovládající postavení určitému společníkovi nebo posilovat postavení skupiny ve shodě postupujících společníků.

Dále se zaměřím na dohody o jednotném řízení uzavírané v rámci koncernových seskupení s důrazem na jejich význam pro řízení skupiny a zásahy do obchodního vedení obchodních korporací.

Ve třetí podkapitole se budu věnovat vedlejšími dohodám týkajícím se převodů podílů včetně těch dohod, které společníci sjednávají pro případ vzniku patových situací. Některé vedlejší dohody, které jsou předmětem této podkapitoly, upravuje jako nové smluvní typy novela slovenského obchodního zákoníku účinná od 1. 1. 2017. Z toho důvodu se zaměřím i na tuto zajímavou právní úpravu.

3.1 Vedlejší dohody společníků o výkonu hlasovacích práv

Jak uvádí J. Dědič, je společným znakem vedlejších dohod o výkonu hlasovacích práv závazek osoby oprávněné vykonat hlasovací právo k tomu, že toto právo vykoná v dohodě stanoveným způsobem, případně že své právo nevykoná. Smluvní typy, které mohou tento závazek obsahovat, se liší – může jít o příkazní smlouvu nebo komisionářskou smlouvu, ale také smlouvu inominátní. Dohody o výkonu hlasovacích práv rovněž bývají součástí tzv. syndikátních smluv, v nichž se akcionáři zavazují ke společnému postupu.⁸⁴

3.1.1 K jednotlivým druhům dohod o výkonu hlasovacích práv

Rozlišovací linií je možné vést mezi dohodami o výkonu hlasovacích práv, v nichž se společník zavazuje vůči ostatním společníkům účastnícím se dohody sám hlasovat v dohodě stanoveným způsobem, a dále dohodami, na jejichž základě společník umožní jinému společníkovi nakládat s jeho hlasovacími právy dle vlastního uvážení.

Společnických dohod o výkonu hlasovacích práv se dle okolností mohou účastnit všichni společníci, nebo jen někteří z nich. Všichni společníci se vedlejší dohody mohou účastnit například v situaci, kdy si s ohledem na vyrovnaný počet hlasů a zájem na společném (vyrovnaném) řízení jejich společnosti sjednají, že budou vzájemně hlasovat pro jimi navrhované osoby při obsazování kolektivního statutárního orgánu.

Pouze někteří společníci budou dohodu o výkonu hlasovacích práv uzavírat zejména tehdy, když s jejich individuálními podíly není spojen dostatečně významný podíl na hlasovacích právech. V takovém případě se tito společníci dohodnou, že budou

---

⁸⁴ DĚDIČ, Jan. In: HENDRYCH a kol. *Právní slovník*. Praha: C. H. Beck, 3.vydání, 2009. 1481 s. ISBN 978-80-7400-059-1. s. 161.

se svými hlasovacími právy nakládat jako s celkem, aby získali výraznější vliv. Praktická využitelnost tohoto typu dohod spočívá zejména v tom, že umožňují zúčastněným společníkům dosáhnout na práva spojená s kvalifikovanou účastí ve společnosti či blokační minoritou nebo dokonce dosáhnout většiny hlasů potřebné pro přijetí určitého rozhodnutí. Dohodu mohou společníci uzavřít jak pro účely jedné konkrétní valné hromady, tak i pro více příležitostí.

V americké a anglické literatuře se taková dohoda označuje pojmem *pooling agreement*, který by se dal volně přeložit jako dohoda o sdružení hlasovacích práv (ve smyslu jejich společného výkonu). Ve Spojených státech je pod tímto pojmem označována výlučně dohoda o společném výkonu hlasovacích práv skupiny minoritních společníků, která se obvykle vztahuje pouze na konkrétní valnou hromadu.⁸⁵

Zajímavé je nicméně ohlédnutí do německého právního prostředí a praxe. Roth uvádí, že Německý Spolkový soudní dvůr používá pojem *Poolvertrag* pro takovou dohodu, v níž se společníci jednak zavazují k dlouhodobému společnému postupu při hlasování na valných hromadách, ale také k uchování podílů, jichž se dohoda týká, ve vlastnictví účastníků dohody. Společníci si tak v dohodě kromě pravidel hlasování sjednávají také předkupní práva k podílům, případně se zavazují, že podíly nepřevodou bez souhlasu ostatních účastníků dohody. V rámci touto dohodou založeného společenství osob pak dokonce vznikají zvláštní volené orgány, jejichž členové se pravidelně schází a schvalují převody podílů.⁸⁶

Vedlejší dohoda o výkonu hlasovacích práv v posledně jmenovaném pojetí však už předpokládá určitou dlouhodobější formální organizaci společníků a nevztahuje se pouze na omezený počet valných hromad či přijímaných rozhodnutí. Vyžaduje i interní rozhodování společníků o tom, jak budou v budoucnu na příslušných valných hromadách hlasovat. V českém právu by dohoda s podobnými atributy byla smlouvou o společnosti podle § 2716 OZ (což odpovídá německému pojetí, kde jde o společnost – *Gesellschaft* – bez právní osobnosti podle § 705 a následujících BGB). V ní by společníci, nebylo-li by dohodnuto jinak, rozhodovali prostou většinou hlasů.

---

⁸⁵ WOLF op. cit., s. 13.

⁸⁶ ROTH, Markus. Shareholders' Agreements in Listed Companies: Germany. 2013 [cit. 24. 2. 2016]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2234348.

Německá doktrína se v souvislosti s tímto typem vedlejších dohod společníků zabývala problémem, kdy společníci účastníci se dohody dohromady dosahují na kvalifikovanou většinu hlasů. Podmínky dohody mohou v rámci jejich „interní“ společnosti pro rozhodnutí o tom, jak budou na valné hromadě hlasovat, vyžadovat pouze prostou většinu hlasů. Taková situace může v extrémním případě vést až k tomu, kdy rozhodnutí valné hromady, pro něž je vyžadována kvalifikovaná většina hlasů (v případě německých akciových společností většinou tříčtvrtinová), prosadí společníci s méně než 40% podílem na hlasovacích právech. To může mít zásadní dopad nejen na minoritu v rámci skupiny společníků, kteří jsou stranou dohody, ale také na ostatní společníky, kteří se dohody neúčastní. Dochází k tomu, že „balík“ hlasovacích práv představující kvalifikovanou většinu může ovládat jinak menšinový společník nebo společníci.⁸⁷

Za další se podle mého názoru může jevit jako poněkud problematické, že společníci účastníci se dohody přichází pravidelně na valné hromady společnosti s již „hotovými“ rozhodnutími. To ostatní společníci v podstatě nemohou ovlivnit nejen výkonem svého (nevýznamného) hlasovacího práva, ale ani svým vyjádřením k bodu pořadu valné hromady. Rozhodnuto totiž bylo dávno před ní.

S. Černá uvedla, že v Německu soudy popsané dohody spíše uznávají, a to se zdůvodněním, že požadavky korporálního práva na kvalifikovanou většinu pro přijetí některých rozhodnutí se na čistě obligační vztahy mezi účastníky neuplatní, neboť korporální a čistě obligační vztahy jsou odděleny.⁸⁸ Roth uvádí doprovodný argument spočívající v tom, že pokud by se požadavky korporálního práva na schvalování rozhodnutí kvalifikovanou většinu přenesly do závazkověprávní společnosti účastníků dohody, bylo by nutné stejným způsobem promítnout i další otázky, jako práva minoritních společníků.⁸⁹

3.1.2 Dohody o výkonu hlasovacích práv v české právní úpravě

Zákon o obchodních korporacích upustil od zákazu dohod o výkonu hlasovacích práv tak, jak byl tento zákaz vymezen v § 186d ObchZ, resp. pro případ společnosti

---

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ ČERNÁ 2011 op. cit.

⁸⁹ ROTH op. cit.

v ručení omezeným obdobně v § 127 odst. 6 ObchZ. Zakázané, a tedy stížené neplatností, byly dohody, na jejichž základě se společník zavazoval druhé straně dodržovat při hlasování na valné hromadě pokyny společnosti nebo některého z jejích orgánů, hlasovat pro návrhy předkládané orgány společnosti nebo za protiplnění poskytnuté společností uplatnit hlasovací právo určitým způsobem či nehlasovat. Druhou stranou takového závazku přitom mohla být nejen sama společnost, ale i jiný společník (či společníci), vůči kterým se společník zavazoval hlasovat dle pokynů společnosti. Pak mohlo jít o vedlejší dohodu společníků o výkonu hlasovacích právech spadající pod zákaz v § 186d ObchZ.

Kromě odstranění zákazu některých dohod o výkonu hlasovacích práv zákonem o obchodních korporacích došlo k další změně, která stojí za povšimnutí. Současný občanský zákoník již neobsahuje obecný zákaz vzdání se práv do budoucna, který byl upraven v § 574 odst. 2 dříve účinného občanského zákoníku. Ten ve vztahu k (jinak dovoleným) dohodám o výkonu hlasovacích práv vyvolával určité výkladové problémy (ač byly zřejmě výkladem překonány⁹⁰).

Dohody o výkonu hlasovacích práv jsou tak podle současné právní úpravy obecně přípustné a zákon žádné z nich výslovně nezapovídá. Přesto je podle mého názoru pravděpodobné, že řada dohod, které by dříve spadaly pod § 186d ObchZ, bude neplatná i nadále. Těžko si lze například představit, že by se jediný akcionář platně vzdal výkonu svých hlasovacích práv ve prospěch akciové společnosti (či člena statutárního orgánu) nebo se zavázal vykonávat svá hlasovací práva podle jejích pokynů, čímž by umožnil autoregulaci společnosti. Dohody o výkonu hlasovacích práv tak bude třeba posuzovat případ od případu z hlediska jejich souladu s kogentními ustanoveními zákona a souladu s obecnými korektivy dobrých mravů a veřejného pořádku. V tomto směru je podle mého mínění stále relevantní následující publikovaný výklad k dohodám o výkonu hlasovacích práv nespadajících pod § 186d ObchZ:

---

⁹⁰ K tomu blíže DĚDIČ, J. In: DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. 1303 s. ISBN 80-7175-059-X. s. 569.

„(...) jiné dohody či ustanovení stanov omezující svobodu hlasování akcionáře [budou platné] pouze tehdy, pokud se nepříčí dobrým mravům či zásadám poctivého obchodního styku anebo zásadám, kterými se řídí obchodní zákoník.“⁹¹

Pokud bude za konkrétních okolností dohoda o výkonu hlasovacích práv neplatná, pak hlasování společníka v rozporu s touto dohodou nebude možné vynutit a společník jí nebude vázán. Pokud však bude společník hlasovat v souladu s takovou neplatnou dohodou, nebude možné bez dalšího dovodit neplatnost tohoto hlasování.⁹²

České soudy se dosud podle mých informací měly možnost věnovat vedlejším dohodám společníků o výkonu hlasovacích práv spíše okrajově. Nejvyšší soud svým usnesením ze dne 24. září 2008, sp. zn. 29 Odo 1706/2006, odmítl dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. dubna 2006, sp. zn. 5 Cmo 170/2005, který se zabýval otázkou platného uzavření vedlejší dohody o výkonu hlasovacích práv, a to s odůvodněním, že dovolateli zpochybněné závěry odvolacího soudu postrádají potřebný judikatorní přesah a rozhodnutí tak není zásadně právně významné.

Z odůvodnění usnesení je nicméně patrná argumentace Vrchního soudu, který rozhodl, že vedlejší dohoda o výkonu hlasovacích práv nebyla platně uzavřena. Konkrétně uvedl, že akcionářská dohoda, v níž se někteří akcionáři do budoucna zavazují k tomu, že budou na valných hromadách hlasovat ve prospěch jiného akcionáře, neodpovídá žádnému ze smluvních typů upravených obchodním nebo občanským zákoníkem. Proto je třeba posuzovat ji jako nepojmenovanou smlouvu podle § 269 ObchZ. Soud dále odkázal na § 269 odst. 2 ObchZ stanovující, že pokud účastníci ve smlouvě neurčí dostatečně předmět svých závazků, smlouva uzavřena není. S ohledem na to, že posuzovaná dohoda akcionářů zahrnovala neomezený okruh situací, v nichž měli zavázání akcionáři hlasovat ve prospěch jiného akcionáře, uzavřel soud, že smlouva pro neurčitost nebyla uzavřena. Uvedl:

„Nedostatek chybějící podstatné náležitosti nepojmenované smlouvy uzavřené ve smyslu § 269 odst. 2 obch. zák. dle názoru odvolacího soudu nelze nahradit výkladem. Výklad právního úkonu – v obchodních vztazích dle speciálních výkladových pravidel obsažených v ustanovení § 266 obch. zák. – přichází v úvahu tam, kde právní úkon vznikl, není však zcela pregnantní z

⁹¹ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*, 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 1477 s. ISBN 978-80-7400-354-7. s. 674.

⁹² Tamtéž.

hlediska své určitosti, ale tuto neurčitost je možno odstranit právě pomocí stanovených výkladových pravidel. Při výkladu obsahu posuzované dohody jsou stanoviska navrhovatelů a odpůrce zcela rozdílná. Předmětné ujednání pak nelze jednoznačně vyložit ani podle ustanovení § 266 odst. 2 obch. zák., neboť i „běžný podnikatel“ by mohl předmětné ujednání vyložit jinak.“

Ačkoliv současná právní úprava inominátních smluv nezmiňuje explicitně požadavek dříve obsažený v § 269 odst. 2 ObchZ, i podle nového občanského zákoníku lze dospět k závěru, že dostatečné určení předmětu závazku je podmínkou vzniku nepojmenované smlouvy. To vyplývá zejména z toho, že smlouva vzniká v okamžiku, kdy si strany sjednaly její obsah (§ 1725 OZ), a také z obecných požadavků na právní jednání a jeho určitost. Na tomto závěru podle mého názoru nic nemění § 1726 OZ⁹³, protože pokud bychom jej vztáhli na případ, který soud zřejmě posuzoval, a kdy měla být představa stran o obsahu závazku zcela rozdílná, pak ve smyslu ustanovení § 1726 OZ nelze rozumně předpokládat, že by strany smlouvu uzavřely i bez ujednání natolik podstatné náležitosti.

Z uvedeného rozhodnutí Vrchního soudu tedy vyplývá, že závazek ve vedlejší dohodě o výkonu hlasovacích práv by měl být formulován dostatečně určitě a ne jen zcela obecně tak, že se akcionář zavazuje hlasovat na valných hromadách společnosti ve prospěch jiného akcionáře.

3.1.3 Hlasování podle vedlejší dohody o výkonu hlasovacích práv a povinnost loajality společníka

Při uzavírání vedlejší dohody o výkonu hlasovacích práv a následně při hlasování společníka na valné hromadě podle takové dohody je třeba brát v potaz i povinnost loajality společníka vůči společnosti.

Před účinností nového občanského zákoníku povinnost loajality společníka vůči společnosti po vzoru zahraničních přístupů dovodila doktrína a ve svých rozhodnutích ji reflektoval i Nejvyšší soud. Například v rozsudku ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006, se uvádí:

---

⁹³ § 1726 OZ: „Považují-li strany smlouvu za uzavřenou, ač si ve skutečnosti neujednaly náležitost, již měly ve smlouvě ujednat, hledí se na projev jejich vůle jako na uzavřenou smlouvu, lze-li, zvláště s přihlédnutím k jejich následnému chování, rozumně předpokládat, že by smlouvu uzavřely i bez ujednání této náležitosti. Dala-li však některá ze stran již při uzavírání smlouvy najevo, že dosažení shody o určité náležitosti je předpokladem uzavření smlouvy, má se za to, že smlouva uzavřena nebyla; tehdy ujednání o ostatních náležitostech strany nezavazuje, ani byl-li o nich vyhotoven zápis.“

„...teorie již dříve dovodila, že jednou ze zásad, kterými se řídí obchodní zákoník, je princip loajality společníka vůči společnosti, který je základním východiskem všech jeho povinností. Princip loajality je výkladovým pravidlem, v jehož rámci je třeba interpretovat jednotlivé dílčí povinnosti společníka vůči společnosti (...).“

Občanský zákoník zakotvuje povinnost loajality v § 212 v rámci obecné úpravy korporací. Každý člen korporace, tedy i společník kapitálové obchodní společnosti, má povinnost chovat se vůči ní čestně a zachovávat její vnitřní řád. Co se týče bližšího obsahu povinnosti loajality, teorie již dříve jako hlavní složky uváděla především aktivní snahu o dosažení účelu společnosti a povinnost společnosti neškodit, respektive odvracet škody, které společnosti hrozí.⁹⁴ Tyto projevy povinnosti loajality našly své vyjádření i v rámci úpravy společnosti podle § 2724 občanského zákoníku. Jak uvádí S. Černá, vztahují se tyto povinnosti také na obchodní korporace, neboť i ty jsou svou povahou sdružením, ač získaly právní subjektivitu.⁹⁵

Společník, který je na základě dohody o výkonu hlasovacích práv zavázán hlasovat určitým způsobem, může být nicméně v některých případech konfrontován s tím, že hlasováním podle uzavřené dohody svou povinnost loajality poruší. Uvedme příklad, kdy se společník zaváže hlasovat pro určité osoby navržené jiným společníkem při obsazování statutárního orgánu. Následně však nabyde přesvědčení, že tyto osoby nemají potřebné znalosti nebo jinak nejsou pro výkon funkce statutárního orgánu kvalifikovány. Pokud by měl společník postupovat podle svého přesvědčení v nejlepším zájmu společnosti, musel by nutně hlasovat v rozporu se závazkem z vedlejší dohody a vystavit se tak eventuálním sankcím, které z porušení dohody plynou. Vzniká pak otázka, zda by v takovém případě měl být společník dohodou o výkonu hlasovacích práv vázán.

Podle německého přístupu je povinnost loajality obecným limitem jednak pro obsah vedlejších dohod společníků, ale také pro jejich závaznost při hlasování na valné hromadě. Německý Spolkový soudní dvůr v minulosti rozhodl, že společník není vázán dohodou o výkonu hlasovacích práv týkajících se obsazení dozorčí rady, pokud je

---

⁹⁴ DĚDIČ, J.; ŠTENGLOVÁ, I.; KRÍŽ, R.; ČECH, P. *Akciové společnosti*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 704 s. ISBN 978-80-7400-404-9. s. 356 – 359.

⁹⁵ ČERNÁ, S. In: ČERNÁ 2015 op. cit., s. 135.

důvodně přesvědčen o tom, že navržený kandidát postrádá potřebné znalosti či schopnosti nebo je nedůvěryhodnou osobou.⁹⁶

V tomto ohledu je zajímavý také závěr S. Černé (formulovaný ovšem obecně a nikoliv ve vztahu ke smluvnímu ujednání mezi společníky ohledně výkonu jejich hlasovacích práv), podle kterého může mít povinnost loajality i derogační význam. Je tomu tak „v případech, kdy sice existuje speciální norma upravující chování společníka, ale její aplikace by vedla k věcně nespravedlivému rozhodnutí odporujícímu právě povinnosti loajality.“⁹⁷

Klady, stejně jako možné záporny německého přístupu jsou zřejmé. Preferencí povinnosti loajality společníka před vázaností společníků jejich dohodou v případech, kdy by měl společník svým hlasováním povinnost loajality porušit, se zajišťuje vysoká míra ochrany společnosti před jednáním společníků. Společník může vždy svobodně zhodnotit, zda v konkrétním případě jedná v nejlepším zájmu společnosti. Na druhou stranu podle mého názoru aplikace této zásady ohrožuje vymahatelnost vedlejší dohody o výkonu hlasovacích práv, vytváří určitou nejistotu a „manévrovací prostor“ pro vyhýbání se plnění povinností z dohody.

3.1.4 Vedlejší dohody o výkonu hlasovacích práv a ovládání

Jak již bylo naznačeno výše v souvislosti s obsahem zprávy o vztazích, může mít vedlejší dohoda společníků význam i v oblasti práva podnikatelských seskupení. Společníka či více společníků jednajících ve shodě může stavět do pozice ovládajících osob a umožňovat jim tak uplatňovat v obchodní korporaci rozhodující vliv.

3.1.4.1 Obecně k vedlejším dohodám společníků jako prostředku kontroly nad společnostmi

Do ovládajícího postavení mohou společníka (či společníky jednající ve shodě) postavit zejména takové dohody o výkonu hlasovacích práv, které umožňují dle vlastní úvahy buďto ovládat dostatečně velký blok hlasovacích práv, jenž zajišťuje kontrolu nad společnostmi, nebo prosadit obsazení orgánů společnosti preferovanými osobami.

---

⁹⁶ ROTH op. cit.

⁹⁷ ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl. Praha: ASPI, 2006. 360 S. ISBN: 80-7357-164-1. s. 185.

Uzavírání těchto dohod je možné jak v menších společnostech s omezeným počtem společníků, tak i ve velkých korporacích s rozptýlenou společnickou (akcionářskou) strukturou. Význam vedlejších dohod zakládajících ovládnutí lze nicméně dobře ilustrovat na příkladu velkých akciových společností obchodovaných na burze, nad nimiž drží kontrolu mnohdy relativně malí akcionáři jednající ve shodě na základě akcionářských smluv o společném postupu. Tyto smlouvy budou složitými dokumenty upravujícími mnoho aspektů vzájemného vztahu zúčastněných akcionářů, ale jejich součástí budou také dohody o výkonu hlasovacích práv umožňující akcionářům prosazení jejich vlivu na valných hromadách.

Dopady vedlejších dohod v tomto směru v roce 2006 statisticky analyzovala Zpráva o principu proporcionality v Evropské unii vypracovaná na základě zadání Evropské komise advokátní kanceláří Shearman & Sterling ve spolupráci s organizacemi zabývajícími se problematikou *corporate governance*⁹⁸. Zpráva se zaměřovala na evropské společnosti obchodované na regulovaných trzích a zabývala se poměrem mezi velikostí podílů jejich akcionářů a kontrolou, kterou nad společností vykonávají. Zaobírala se konkrétně mírou rozšíření tzv. *control enhancing mechanisms*, tedy prostředků, které umožňují odklon od principu proporcionality⁹⁹ a posilují kontrolu nad společností pouze některých společníků. Zpráva uvádí, že vedlejší dohody společníků¹⁰⁰ jako prostředek kontroly existují ve 14 % velkých evropských společností obchodovaných na regulovaném trhu a zaujímají tak třetí místo. Před nimi jsou pouze tzv. pyramidové struktury (ve 27 % společností) a akcie s rozdílným počtem hlasů (ve 21 % společností)¹⁰¹. Ve všech 16 evropských zemích, kde průzkum proběhl, jsou vedlejší dohody společníků povoleny (ač některé aspekty dohod o výkonu hlasovacích práv často podléhají různým restrikcím)¹⁰².

---

⁹⁸ INSTITUTIONAL SHAREHOLDER SERVICES; SHERMAN & STERLING LLP; EUROPEAN CORPORATE GOVERNANCE INSTITUTE. *Proportionality Between Ownership and Control in EU Listed Companies* [online]. 2006, s. 6 [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/shareholders/study/final_report_en.pdf.

⁹⁹ „Proporcionalita mezi skutečným ekonomickým rizikem a mírou kontroly znamená, že pouze s takovým podílem, s nímž je spojeno neomezené právo podílet se na zisku nebo likvidačním zůstatku, by měla být spojena kontrolní práva v míře, která odpovídá nesenému riziku. Vlastníci těchto podílů jsou nejlépe vybaveni k tomu, aby rozhodovali o záležitostech společnosti, neboť konečné následky svých rozhodnutí ponесou oni sami.“ (viz INSTITUTIONAL SHAREHOLDER SERVICES op. cit., s. 5).

¹⁰⁰ Zpráva používá termín *shareholders' agreements*.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 6.

¹⁰² Tamtéž, s. 22.

3.1.4.2 Vedlejší dohody společníků zakládající ovládnání ve smyslu § 74 ZOK

Dohoda společníků o výkonu hlasovacích práv se může stát právním základem¹⁰³ (potenciálního) ovládnání a stavit společníka, případně společníky jednající ve shodě, do pozice ovládnající osoby ve smyslu § 74 odst. 1 ZOK. Bude se muset jednat o takovou dohodu, která společníkovi umožní vykonávat v obchodní korporaci rozhodující vliv, to znamená vliv jednak určující, jednak opakovaný, nikoliv jen nahodilý¹⁰⁴.

Zákon o obchodních korporacích uvádí v § 75 výčet skutečností zakládajících domnělé ovládnající postavení. Zavážou-li se tedy například společníci jinému společníkovi k výkonu svých hlasovacích práv tak, aby do orgánů společnosti byla jmenována většina kandidátů navržených tímto společníkem, bude taková dohoda základem jeho (domnělého) ovládnajícího postavení podle § 75 odst. 1 ZOK. Společník oprávněný z dohody bude moci jmenování prosadit.

Zbývající tři domněnky ovládnání se zakládají na stanovené hranici podílu na hlasovacích právech, s nimiž ovládnající osoba nakládá. *Nakládání* s hlasovacími právy je při tom nutno vykládat podle § 77 ZOK, tedy jako „*možnost vykonávat hlasovací práva na základě vlastního uvážení bez ohledu na to, zda a na základě jaké právní skutečnosti jsou vykonávána, popřípadě možnost rozhodujícím způsobem ovlivňovat výkon hlasovacích práv jinou osobou.*“

Zákonné domněnky ovládnání neomezují právní titul ovládnání na pouhé vlastnické právo k podílu – podstatná je faktická moc ovládnající osoby ovlivnit, jak budou hlasovací práva vykonávána. Co jednající osobu k takovému vlivu opravňuje,

---

¹⁰³ Bude-li uzavřená dohoda dovolená a nestižena neplatností například z důvodu rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, bude zdrojem ovládnajícího postavení na právním základě. Pokud bude vedlejší dohoda společníků neplatná, ale přesto se jí budou společníci řídit, možnost ovládnání se bude zakládat na faktickém podkladu. Z hlediska práva podnikatelských seskupení však není rozhodné, zda postavení ovládnající osoby vyplývá z platné nebo neplatné dohody, významná je právě možnost výkonu rozhodujícího vlivu v dotyčné obchodní korporaci. Právní, respektive protiprávní základ tohoto rozhodujícího vlivu nemá na naplnění definiční klauzule ovládnání, jež klade důraz na faktickou možnost výkonu kvalifikovaného vlivu na ovládanou společnost, žádný vliv. (Viz ČERNÁ 2011 op. cit.) Uvedený závěr platí bez ohledu na to, že zákon o obchodních korporacích na rozdíl od obchodního zákoníku explicitně neuvádí, že ovládnání lze realizovat právně i fakticky.

¹⁰⁴ Havel, B. In: ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F., KUHN, P.; ŠUK, P.: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 2872 S, ISBN 978-80-7478-537-5. s. 182.

není rozhodné. Titulem tohoto vlivu tak mohou být nejen věcněprávní, ale i obligační vztahy.¹⁰⁵ Ty mohou vyplývat právě z dohod o výkonu hlasovacích práv.

Domněnku ovládnutí podle § 75 odst. 2 tak založí například dohoda o výkonu hlasovacích práv, v níž společníci přenechají výkon vlastních hlasovacích práv jinému společníkovi dle jeho uvážení (bude-li splněna podmínka nakládání s podílem na hlasovacích právech představujícím alespoň 40 % hlasů ve společnosti, kdy zároveň se stejným nebo vyšším podílem nenakládá jiná osoba). Obdobně by mohla dohoda o výkonu hlasovacích práv založit ovládající postavení společníkům jednajícím ve shodě (§ 75 odst. 3 ZOK).

Společné ovládající postavení může založit i taková dohoda, na základě které bude organizovaná skupina společníků nakládat se svými hlasovacími právy či obsazovat orgány společnosti na základě vzájemné shody (například výše zmiňované *pooling agreements*). U osob, které uzavřely dohodu o výkonu hlasovacích práv, se navíc podle § 78 odst. 2 písm. i) ZOK má za to, že jsou osobami jednajícími ve shodě.

Ačkoliv je ovládnutí v nové právní úpravě podnikatelských seskupení pouze kvalifikovanějším modelem ovlivnění a § 74 je spíše definičním ustanovením, váží se na kvalifikaci osoby jakožto osoby ovládající další povinnosti vyplývající z § 82 a následujících ZOK i ze zvláštních právních předpisů^{106 107}.

Pokud pak ovládající osoba využije svého rozhodujícího vlivu a ve smyslu § 71 odst. 1 ZOK rozhodujícím významným způsobem ovlivní chování obchodní korporace k její újmě, vznikne jí povinnost tuto újmu nahradit. Dalším následkem takového ovlivnění bude dle okolností povinnost k náhradě reflexní újmy společníků podle § 71 odst. 2 ZOK a vznik ručení podle § 71 odst. 3 ZOK vůči věřitelům obchodní korporace za dluhy, které v důsledku ovlivnění sama nemůže splnit. Ovlivnění bude zakládat i další důsledky předvídané v § 76 ZOK.

---

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Např. povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku podle § 22 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví: „Povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku má, za podmínek stanovených tímto zákonem a prováděcími právními předpisy, účetní jednotka, která je obchodní společností a je ovládající osobou (...)“

¹⁰⁷ Havel, B. In: ŠTENGLOVÁ, I.,; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P.: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 2872 S, ISBN 978-80-7478-537-5. s. 182.

3.2 Vedlejší dohody společníků v oblasti koncernového práva

Domnívám se, že právní úprava koncernu může být velmi významná pro společníky, kteří společně provozují *joint venture* organizovaný ve formě obchodní společnosti. Pokud svou dceřinou společnost – například na základě vedlejší dohody (tzv. *joint venture agreement*) – podrobí jednotnému řízení, budou moci realizovat podstatnou výhodu koncernu a na základě vzájemné domluvy (z pozice společníků) ve vyhrazených záležitostech zasahovat do obchodního vedení.

3.2.1 Koncern a jednotné řízení

Z § 79 odst. 1 ZOK vyplývá vymezení koncernu jako ekonomické jednotky, v níž je jedna nebo více řízených osob podrobena jednotnému řízení jedné nebo více řídicích osob. Pro kvalifikaci určitého ekonomického seskupení osob jako koncernu je přitom rozhodný právě pojem jednotného řízení. Tím se podle § 79 odst. 2 ZOK rozumí „*vliv řídicí osoby na činnost řízené osoby sledující za účelem dlouhodobého prosazování koncernových zájmů v rámci jednotné politiky koncernu koordinaci a koncepční řízení alespoň jedné z významných složek nebo činností v rámci podnikání koncernu*“.

Nutným znakem jednotného řízení je ovládající postavení řídicí osoby, která stojí na vrcholu koncernového seskupení a může na řízené (ovládané) osoby uplatňovat rozhodující vliv, jenž může využívat ke koordinaci a řízení seskupení.¹⁰⁸

Jak vyplývá z výše uvedeného, je podmínka existence koncernu – jednotné řízení – vymezena fakticky a zákon tedy nijak nekonkretizuje jednání, které se vyžaduje pro jeho vznik. Základem pro vznik koncernu se tak může stát mimo jiné vedlejší dohoda společníků, v níž se tito společníci dohodnou, že své podnikání a podnikání dceřiné společnosti (či alespoň některou z jeho složek) podrobí jednotnému řízení v rámci koncernu.

Taková dohoda může dle okolností stavět do postavení řídicí osoby buď jen jednoho z těchto společníků, ale podle mého názoru případně i všechny společníky účastníci se dohody. To za předpokladu, že rozhodování o vyhrazených otázkách

---

¹⁰⁸ ČERNÁ, Stanislava: O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újmy. *Obchodněprávní revue*. In: Beck-online [právní portál]. Praha: C. H. Beck, č. 2, 2014. s. 33 [cit. 1. 3. 2016].

týkajících se činnosti jejich dceřiné společnosti (a její jednotné řízení) podřídí vzájemně domluvě. Tito společníci by pak byli osobami jednajícími ve shodě za účelem jednotného řízení ve smyslu § 78 odst. 1 ZOK.

Členové koncernu musí podle § 79 odst. 3 ZOK uveřejnit existenci koncernu na svých internetových stránkách. Jinak je vyloučeno zproštění povinnosti k náhradě újmy postupem podle § 72 ZOK.

3.2.2 Zásahy do obchodního vedení

Začlenění dceřiné společnosti do koncernu umožní orgánu řídicího společníka (nebo orgánům řídicích společníků) udělovat orgánům řízené osoby na základě § 81 ZOK pokyny týkajícího se obchodního vedení, pokud jsou v zájmu některé z osob v rámci koncernu.

To může mít podle mého názoru v případě *joint ventures* v českém právním prostředí význam. Je to právě vedlejší dohoda společníků, která bude specifikovat způsob řízení jejich dceřiné společnosti. Společníci ve vedlejší dohodě obvykle stanoví, jakou míru kontroly svěří statutárnímu orgánu své společnosti, a nakolik budou naopak chtít být sami zapojeni do každodenního řízení jejich *joint venture*.

Dohoda obvykle bude obsahovat okruh vyhrazených záležitostí, které vyžadují souhlas společníků (a nespočívají tedy na rozhodnutí statutárního orgánu)¹⁰⁹. Ta nejdůležitější rozhodnutí v rámci obchodního vedení budou v důsledku ujednání mezi společníky ve vedlejší dohodě z působnosti statutárního orgánu fakticky vyňata a shodnout se na nich budou muset sami společníci¹¹⁰. Přínosem tohoto uspořádání bude pevnější kontrola společníků nad jejich dceřinou společností, rizikem bude naopak vyšší pravděpodobnost patové situace, ke které může při neshodě mezi nimi dojít.¹¹¹ Mezi vyhrazené záležitosti může typicky patřit založení dceřiné společnosti, nabytí podílu v jiné společnosti, schvalování podnikatelských plánů, rozpočtů a podobně.

Vedlejší dohoda společníků zasahující do obchodního vedení by za normálních okolností podle českého práva nebyla přípustná, protože jak u společnosti s ručením

---

¹⁰⁹ THOMAS op. cit. s. 285.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 70.

¹¹¹ Tamtéž, s. 286.

omezeným, tak u akciové společnosti zákon udělování pokynů týkajících se obchodního vedení výslovně zakazuje.¹¹²

Jedinou další výjimkou ze zásady zákazu zásahů do obchodního vedení je § 51 odst. 2 ZOK, podle něhož může člen statutárního orgánu kapitálové společnosti požádat nejvyšší orgán o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení. V těchto případech je však třeba svolávat valnou hromadu a pokyn nemohou aktivně udělit sami společníci, aniž by si jej člen statutárního orgánu vyžádal. Rovněž nebude možné, aby společenská smlouva nebo samostatná vedlejší dohoda společníků, k níž by přistoupila společnost, případně sami členové statutárního orgánu, stanovovala, že vyhrazené záležitosti je statutární orgán povinen předložit ke schválení společníkům, případně valné hromadě jakožto nejvyššímu orgánu společnosti. Takový postup by byl s § 51 odst. 2 ZOK podle mého názoru v rozporu. Žádost o udělení pokynu by nadále nebyla v diskreci člena statutárního orgánu, ale stala by se jeho povinností.

3.3 Vedlejší dohody společníků týkající se převodů podílů

Zatímco diskutované dohody o výkonu hlasovacích práv naleznou využití ve společnostech různých forem i velikostí jak s malou, tak i rozptýlenou společnickou základnou, různá vedlejší ujednání týkající se převodů podílů budou obvyklá spíše v uzavřenějších společnostech s malým počtem společníků.

Uzavírána budou často obchodními společnostmi, které společně založily *joint venture* organizovaný ve formě kapitálové obchodní společnosti. Dále budou obvyklá v začínajících společnostech mezi zakladateli – fyzickými osobami a případně mezi těmito zakladateli a investorem, který do tzv. *start-upu* přináší kapitál.

Ve všech těchto společnostech budou za ujednáními omezujícími převody podílů či zakládajícími zvláštní práva ve vztahu k převodům podílů stát podobné důvody:

- Společníci v popsanych situacích zakládají obchodní společnost s vybraným partnerem a nechtějí, aby byl podíl volně převoditelný na třetí osoby,

---

¹¹² Viz § 195 odst. 2 ZOK v případě společnosti s ručením omezeným, respektive § 435 odst. 3 ZOK v případě akciové společnosti.

- společníci chtějí být chráněni před tím, aby se nabytím podílu dostal do společnosti konkurent nebo jiná nežádoucí osoba, která by tak získala přístup k citlivým informacím,¹¹³
- není žádoucí, aby počet společníků vzrůstal,¹¹⁴
- společníci mají vzdor výše uvedenému zájem na tom, aby mohli ve vhodnou chvíli prodat svůj podíl ve společnosti za co nejlepších podmínek (to bude časté především u společníků, kteří vnímají nabytí podílu ve společnosti jen jako investici a po čase jej chtějí prodat).

Ujednání umožňující vyvolat „nucený“ převod podílu jsou také metodou řešení patových situací.

K nejčastějším ujednáním spadajícím do této kategorie budou patřit předkupní práva k podílům, (dočasné) zákazy podíl bez souhlasu druhého společníka převést a výjimky z těchto zákazů (např. povolené převody na osoby v rámci skupiny), povinnost a právo přidat se k převodu podílu (tzv. *tag-along* a *drag-along* klauzule) a dále různé varianty „nucených“ převodů podílu. K následujícímu rozboru vybírám *drag-along* klauzule, *tag-along* klauzule a vybraná ustanovení, jejichž cílem je řešit rozpory mezi společníky.

Aktuálnost vybraných témat ilustrují i legislativní snahy na Slovensku, kde byla tato ujednání reflektována jako nové smluvní typy v poslední novele obchodního zákoníku, jejímž hlavním cílem je zatraktivnit podnikatelské prostředí pro investory do začínajících společností. O slovenské právní úpravě se rovněž zmíním.

3.3.1 Drag-along klauzule

Takzvaná *drag-along* ustanovení zavazují povinného společníka, aby svůj podíl prodal třetí osobě (kupujícímu) za stejných podmínek, za jakých svůj podíl této třetí osobě prodává společník, který je z *drag-along* klauzule oprávněn.¹¹⁵ Z podstaty věci plyne, že tato ujednání bude obvykle prosazovat většinový společník, který si jejich

---

¹¹³ THE CORPORATION LAW COMMITTEE OF THE ASSOCIATION OF THE BAR OF THE CITY OF NEW YORK op. cit., s. 1185.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ WOLF op. cit., s. 251.

prostřednictvím bude chtít zajistit lepší podmínky při potenciálním budoucím prodeji svého podílu. Kupující totiž bude obvykle chtít získat 100% podíl ve společnosti. Tato ujednání se tedy budou vyskytovat nejčastěji ve společnostech s malým množstvím společníků (povětšinou se dvěma společníky, z nichž jeden drží ve společnosti majoritní podíl).

Za určitých okolností z této dohody mohou těžit i menšinoví společníci. *Drag-along* klauzule umožňuje, aby zájemce koupil podíly představující ve svém souhrnu 100% účast ve společnosti, čímž zvyšuje obchodovatelnost i cenu individuálních podílů všech společníků. V konečném důsledku mohou tyto klauzule také předcházet rozporům, které by mohly nastat mezi novým společníkem a minoritáři, kteří své podíly odmítli prodat a ve společnosti zůstali.¹¹⁶

Je však zřejmé, že z popisovaného ujednání bude mít prospěch především většinový společník. Lze tak předpokládat, že *drag-along* ustanovení často nezůstane osamoceno. Menšinový společník či společníci, kteří jsou povinnou stranou, se budou snažit prosadit jako protiváhu určité ochranné mechanismy – například předkupní právo sjednané ve prospěch menšinového společníka. Až v případě, že jej menšinový společník nevyužije, bude většinový společník moci uplatnit právo z *drag-along* ustanovení.

Obvyklou součástí *drag-along* klauzulí dále bude ujednání stanovující, že oprávněný většinový společník může své právo využít pouze při prodeji podílu na nespřízněnou osobu a za cenu obvyklou.¹¹⁷ Vylučují se tak účelové převody podílu na propojené osoby realizované za účelem vytěsnění menšinových společníků.

Také nebude výjimkou, že pokud si majoritní společník prosadí do vedlejší dohody *drag-along* klauzuli, bude naopak menšinový společník prosazovat *tag-along* klauzuli. Taková situace může nastat například v takzvaných *management buyout* (*MBO*) transakcích, při nichž dochází k odkupu společnosti jejím vlastním manažerským týmem za účasti strategického investora.¹¹⁸ Zatímco investor získává majoritu, manažeři společnosti se stávají minoritními společníky. Investor bude chtít mít

---

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ THOMAS op. cit., s. 332.

¹¹⁸ Tamtéž.

jistotu, že až investici zhodnotí, bude moci svou účast ve společnosti ukončit za co nejvýhodnějších podmínek.

3.3.1.1 Zamyšlení nad právní povahou a vymahatelností drag-along ujednání

Porušení smluvní povinnosti z drag-along klauzule minoritním společníkem může mít za následek vznik povinnosti k náhradě škody. Ta bude moci vycházet například z toho, že obchod mezi majoritním společníkem a kupujícím byl zmařen, případně že byl majoritní společník schopen prodat svůj podíl jen za nižší cenu. Vedlejší dohoda může s porušením *drag-along* klauzule spojovat i smluvní pokuty.

Majoritní společník (potažmo kupující jeho podílu) však bude mít primárně zájem na tom, aby povinný menšinový společník svou povinnost z *drag-along* klauzule splnil a k prodeji podílu kupujícímu se „přidal“. K určení, zda a jak by se mohl majoritní společník nebo kupující domáhat splnění povinnosti menšinového společníka, je třeba určit, jakým právním institutem vlastně *drag-along* ujednání je. Podle mého názoru by bylo možné takovou dohodu posoudit jako smlouvu o smlouvě budoucí uzavřenou ve prospěch – dosud neznámé – třetí osoby, kterou určí většinový společník oprávněný z *drag-along* klauzule. Důvody jsou následující.

Smlouva o smlouvě budoucí podle § 1785 OZ může být uzavřena také ve prospěch třetího, a to dokonce i neexistujícího subjektu, přičemž následná smlouva může být uzavřena bez účasti věřitele. Tyto závěry delšího judikatorního vývoje ve svém rozsudku ze dne 30. listopadu 2005, sp. zn. 33 Odo 824/2005, shrnul Nejvyšší soud:

„Jestliže lze smlouvu o smlouvě budoucí uzavřít i ve prospěch třetího, může být následná smlouva uzavřena mezi dlužníkem (tj. tím, který vzal na sebe závazek uzavřít v určité době smlouvu, na jejíž podstatných náležitostech se dohodl s věřitelem) a třetím subjektem, tj. bez účasti věřitele (osoby, které dlužník přislíbil uzavření budoucí smlouvy ve prospěch třetího).

Protože platná právní úprava nevylučuje, aby dlužník uzavřel smlouvu o smlouvě budoucí ve prospěch dosud neexistujícího subjektu, spočívá rozhodnutí odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení věci (...)“

Zároveň třetí osoba ve smyslu § 1767 OZ, v jejíž prospěch se smlouva uzavírá, nemusí být ve smlouvě výslovně určena, jak vyplývá ze staršího rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. února 2001, sp. zn. 22 Cdo 2643/99:

„Publikovaná judikatura byla jednotná v tom, že není třeba, aby třetí osoba byla ve smlouvě individuálně určena, postačí, je-li určena dostatečně objektivními skutečnostmi, na jejichž základě může být individualizována; nebylo vyloučeno ani uzavření smlouvy ve prospěch subjektu, který má teprve vzniknout (Vážný 6502, 7816, 8973 a další rozhodnutí, publikovaná v Komentáři k čsl. obecnému zákoníku občanskému, Praha 1936, díl IV., s. 181 a násl.). Proto i dovolací soud má zato, že není třeba, aby ve smlouvě ve prospěch třetího podle § 50 ObčZ byla třetí osoba individuálně určena; postačí, je-li určena dostatečně objektivními skutečnostmi, na jejichž základě může být individualizována.“¹¹⁹

Konečně, například M. Hulmák uvádí, že třetí osoba může být určena i tak, že ji následně stanoví věřitel.¹²⁰

Podle § 1785 OZ má být dále určena lhůta, v níž musí po vyzvání strana budoucí smlouvu uzavřít (subsidiárně se použije lhůta jednoletá), a obsah smlouvy stanoven alespoň obecným způsobem. Podle mého názoru je reálné, že i tyto náležitosti budou splněny a *drag-along klauzule* bude představovat smlouvu o smlouvě budoucí ve prospěch třetího uzavřenou mezi majoritním společníkem (věřitelem) a minoritním společníkem (dlužníkem) ve prospěch třetí osoby - kupujícího. Žalovat na určení obsahu smlouvy podle § 1787 odst. 1 OZ, tedy obsahově na nahrazení projevu vůle podle § 161 odst. 3 OSŘ¹²¹, pak bude moci kupující.

Bylo by nicméně zřejmě možné oponovat tak, že *drag-along* ujednání je inominační smlouvou podle § 1746 odst. 2 OZ, což může lépe odpovídat vůli stran, která nesměruje k uzavření smlouvy o smlouvě budoucí. Strany budou, mimo jiné, obvykle chtít sjednat *drag-along* klauzuli na dobu neurčitou a ne s povinným stanovením lhůty, případně s aplikací zákonné subsidiární jednoleté lhůty (§ 1785 OZ). K závěru, že ustanovení *drag-along* není vhodné posuzovat jako smlouvu o smlouvě budoucí, zřejmě dospěli i autoři novely slovenského obchodního zákoníku, která zavádí

---

¹¹⁹ V posuzovaném případě byla osoba třetí osoba vymezena jako nájemce určitého bytu.

¹²⁰ HULMÁK, Milan. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 – 2054). Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014. 1335 s. ISBN 978-80-7400-535-0. s. 239.

¹²¹ HULMÁK op. cit., s. 289.

výslovnou úpravu *drag-along* a *tag-along* práv (více viz níže). V důvodové zprávě se uvádí, že se navrhuje, aby „závazková práva nebyla vykládána prostřednictvím ustanovení smlouvy o budoucí smlouvě“.¹²² K tomu lze nicméně poznamenat, že existující judikatura slovenského Nejvyššího soudu si odporuje, když různé senáty posoudily ujednání téže „Smlouvy o řízení“, jehož předmětem byla povinnost menšinového společníka na výzvu většinového společníka prodat podíl osobě určené společníkem, pokaždé jinak. Dle pozdějšího rozsudku mělo jít o smlouvu o smlouvě budoucí s odvodněním, že smlouvu je třeba posuzovat podle jejího obsahu a nikoliv názvu¹²³, v prvním případě však soud označil smlouvu za inominátní¹²⁴. Osobně bych se však i v tomto případě přiklonil k argumentaci pozdějšího rozhodnutí¹²⁵.

Na Slovensku nejistotu ohledně právní povahy a vymahatelnosti s účinností od 1. 1. 2017 zřejmě částečně ukončí novela obchodního zákoníku (viz dále).

3.3.2 Tag-along klauzule

Slouží-li *drag-along* ustanovení primárně k tomu, aby ochránilo majoritního společníka před rizikem neprodejnosti jeho podílu a případně zvýšilo jeho kupní cenu, *tag-along* klauzule naopak chrání minoritní společníky.

Stanovuje, že majoritní společník, který má zájem svůj podíl ve společnosti prodat, je povinen předem uvědomit menšinové společníky a informovat je o podmínkách prodeje. Vyjádří-li menšinoví společníci zájem prodat své podíly témuž kupujícímu za stejných podmínek, je majoritní společník povinen realizaci prodeje zajistit.¹²⁶

---

¹²² Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ze dne 26. 8. 2015. s. 6 [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <https://lt.justice.gov.sk/Document/DocumentDetails.aspx?instEID=-1&matEID=8360&docEID=435614&docFormEID=14&docTypeEID=5&langEID=1&tStamp=20150828100441223>.

¹²³ Viz rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. 1 Obdo 10/2008.

¹²⁴ Viz rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 21. 5. 2009, sp. zn. 16 Obdo 37/2008.

¹²⁵ Dodávám, že slovenský soud smlouvu, ač ji posoudil jako smlouvu o smlouvě budoucí, označil za neplatnou s odkazem na to, že ve smlouvě chybí stanovení doby, v níž má k uzavření budoucí smlouvy dojít. To je v rozporu s § 50a zákona č. 40/1964 Zb., Občianskeho zakonniku, dle kterého má být výslovně určena doba, v níž může oprávněná strana vyzvat stranu povinnou k uzavření smlouvy. Dle českého občanského zákoníku by však takovýto problém nenastal, neboť § 1785 OZ stanoví subsidiární jednoletou lhůtu, pokud ji strany nesjednají.

¹²⁶ THE CORPORATION LAW COMMITTEE OF THE ASSOCIATION OF THE BAR OF THE CITY OF NEW YORK op. cit., s. 1185.

Menšinoví společníci mohou být díky tomuto ustanovení chráněni před situací, kdy jim bude „vnucen“ majoritní společník, s nímž si nepřejí spolupracovat.

3.3.3 Tag-along a drag-along v novele slovenského obchodního zákoníku

Primárním cílem novely slovenského obchodního zákoníku je zavedení nové formy obchodní společnosti nazvané „jednoduchá spoločnosť na akcie“. Její právní úprava se bude podobat úpravě akciové společnosti s některými odchylkami (např. základní kapitál od 1 eura, možnost upisování a nabývání vlastních akcií a jejich převádění na zaměstnance, apod.). Úprava má otevřít nové možnosti pro rizikové investování do obchodních společností (například tzv. start-up společností, pro které je složité získat bankovní financování). Motivace je dle důvodové zprávy následující:

„Při rizikovém investování do základního jmění společností je nutné flexibilní nastavení vstupu, koexistence a výstupu investora nad rámec toho, co umožňují v současnosti existující formy společností v právním řádu SR.“¹²⁷

Velmi zajímavé je, že novela zavádí speciálně pro tuto jednoduchou akciovou společnost nové smluvní typy, které odpovídají *drag-along* a *tag-along* klauzulím. Konkrétně se jedná o právo „přidat se k převodu akcií“ (*tag-along*) a „požadovat převod akcií“ (*drag-along*). Tyto smlouvy budou přiměřeně použitelné pro všechny kapitálové společnosti, ale výslovná úprava se zavádí jen pro jednoduchou společnost na akcie.

Slovenské akciové právo se však nespokojí s pouhým konstatováním, že tyto klauzule jsou dovolené, ale formuluje speciální důsledky, které se pojí s jejich porušením, případně stanoví zvláštní způsoby jejich realizace. Výslovně se přitom připouští možnost sjednat tato práva buď jako neregistrovaná, nebo (pouze v případě jednoduché společnosti na akcie) jako práva vznikající registrací, a tedy s věcněprávními účinky¹²⁸. Je-li právo registrované, působí při smluvním převodu akcií i vůči právním nástupcům vlastníka akcií, s nimiž je spojena povinnost odpovídající

---

¹²⁷ Důvodová správa op. cit., s. 6.

¹²⁸ Podle slovenské právní úpravy je podíl tzv. jinou majetkovou hodnotou, jako tomu bylo v České republice před účinností nového občanského zákoníku. Závěr o věcněprávních účincích se tedy uplatní pouze analogicky.

těmto právům. Vůči dalšímu nabyvateli akcií působí i v případě, že jej oprávněný nevykoná.¹²⁹

Pokud jde o právo požadovat převod akcií (*drag-along right*), zavádí novela zvláštní způsob jeho výkonu, pokud je zřízeno jako registrované. Jsou-li splněny podmínky pro jeho výkon a je-li složena cena akcií do notářské úschovy, přičemž splnění těchto podmínek zároveň osvědčí notář, může oprávněný (obvykle majoritní akcionář) převést jménem a na účet povinného (obvykle minoritního akcionáře) jeho akcie na třetí osobu (kupujícího).¹³⁰ Vzhledem ke speciálnímu způsobu realizace tohoto zapsaného práva není třeba, aby zákon řešil i následky jeho porušení.

Pokud nebylo právo požadovat převod akcií (*drag-along right*) zřízeno jako registrované, pak se v případě jeho porušení může nabyvatel akcií domáhat, aby na něj povinný dotčené akcie převedl. Pokud nabyvatel tuto možnost nevyužije, zůstane mu právo zachované.¹³¹

Registrované právo „přidat se k převodu akcií“ (*tag-along*) v případě porušení umožňuje oprávněnému (obvykle menšinovému společníkovi) požadovat buď na povinném (obvykle většinovém společníkovi) nebo na třetí osobě (kupujícím) aby jeho akcie koupil. Nevyužije-li tohoto práva, zůstane mu zachované. Pokud *tag-along* právo registrované nebylo, pak se může oprávněný domáhat svého práva jen vůči povinnému, nikoliv třetí osobě (kupujícím).¹³²

Domnívám se, že slovenská výslovná úprava *drag* a *tag-along* klauzulí zvýší právní jistotu ohledně ujednání, jejichž vymahatelnost byla dosud diskutabilní. Hodnotím kladně také to, že zákon připustil tato práva i s věcněprávními účinky. Vzhledem ke speciálnímu způsobu realizace řada investorů do *start-up* společností zvláště přivítá možnost registrovat právo požadovat převod akcií. Myslím si, že v závislosti na praktických dopadech, které slovenská úprava přinese, by mohla být inspirací i pro budoucí českou legislativu. Na druhou stranu je otázkou, zda by se měl zákonodárce snažit přejímat instituty vyvinuté praxí doslovně do textu zákona – čím

---

¹²⁹ Viz § 220w odst. 4 zákona č. 513/1991 Zb., obchodního zákoníka, ve znění účinném od 1. 1. 2017.

¹³⁰ § 220y odst. 4 zákona č. 513/1991 Zb., obchodního zákoníka, ve znění účinném od 1. 1. 2017.

¹³¹ § 220y odst. 5 zákona č. 513/1991 Zb., obchodního zákoníka, ve znění účinném od 1. 1. 2017.

¹³² § 220x odst. 6 zákona č. 513/1991 Zb., obchodního zákoníka, ve znění účinném od 1. 1. 2017.

obecněji bude zákon formulován, tím širší prostor poskytne stranám pro vytvoření závazků s parametry dle jejich specifických potřeb.

3.3.4 Ujednání o koupi a prodeji jako nástroj řešení patových situací

Zejména ve společnostech s malým počtem společníků s vyrovnanými podíly na hlasovacích právech existuje zvýšené riziko patových situací. Náchylnější k rozporům mezi společníky jsou i společnosti, v nichž menšinový společník disponuje blokační minoritou, případně společnosti, jejichž společenská smlouva stanoví pro přijetí některých rozhodnutí na valné hromadě požadavek jednomyslnosti.

Rozpory mezi společníky mohou mít původ i na úrovni statutárního orgánu, kde se na klíčových záležitostech ohledně obchodního vedení nejsou schopni dohodnout jeho jednotliví členové. Taková situace může nastat ve společnostech, v nichž nemá žádný společník dostatečně velký podíl na hlasovacích právech k tomu, aby složení statutárního orgánu kontroloval.¹³³

Pokud si společníci do budoucna nesjednají způsob řešení patové situace (ať už vedlejší dohodou nebo korporacním ustanovením společenské smlouvy), je jediným řešením předvídaným právem obchodních korporací zrušení společnosti s likvidací pro nepřekonatelné rozpory společníků bránící jí v činnosti (§ 93 písm. c) ZOK). Lze upozornit, že Nejvyšší soud v usnesení ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 29 Odo 389/2005, dovedl, že v případě nepřekonatelných rozporů mezi společníky nelze situaci vyřešit ukončením účasti ve společnosti jen některého ze společníků podle § 205 odst. 1 ZOK. Bylo by tím porušeno rovné postavení všech společníků ve společnosti.

Vedlejší dohoda společníků může likvidaci zabránit. Definuje patovou situaci a vymezí nástroje, kterými mohou společníci dosáhnout ukončení účasti jednoho z nich ve společnosti prodejem podílu. Předností takové dohody je, že může vést k dosažení odpovídající kupní ceny podílu, přičemž společnost může zároveň pokračovat ve své činnosti. Riziko naopak spočívá v tom, že může být zneužita ekonomicky silnějším

---

¹³³ THE CORPORATION LAW COMMITTEE OF THE ASSOCIATION OF THE BAR OF THE CITY OF NEW YORK op. cit., s. 1188.

společníkem, který záměrně patovou situaci vyvolá, aby následně vytěsnil „chudšího“ společníka.¹³⁴

3.3.4.1 Ruská ruleta

Doložka nazývaná jako ruská ruleta obvykle funguje tak, že nastane-li patová situace, může společník A učinit směrem ke společníkovi B nabídku, v níž specifikuje cenu, za kterou prodá společníkovi B svůj podíl. Společník B může ve stanovené lhůtě nabídku buď přijmout a podíl koupit, nebo za stejnou cenu prodat vlastní podíl společníkovi A.¹³⁵

Toto ustanovení nutí společníka nabídnout férovou kupní cenu podílu. Společník ví, že čím nižší učiní nabídku, tím větší je riziko, že druhá strana podíl neprodá a naopak využije své právo koupit. Tímto způsobem bude diskutované ustanovení fungovat pouze v případě, že ekonomické možnosti společníků ve vztahu ke koupi podílů jsou srovnatelné.

Novela slovenského obchodního zákoníku diskutovaná výše zavedla, kromě již zmíněných novinek, tento mechanismus řešení patových situací do zákona¹³⁶. Ačkoliv nebude vyloučeno tento postup použít i za jiných okolností, než jen v patové situaci, i důvodová zpráva zmiňuje, že především k řešení patových situací toto ujednání slouží¹³⁷.

3.3.4.2 Texas shootout

„Texaský rozstřel“ je v podstatě mírnější variací na doložku „ruská ruleta“. Společník učiní směrem k druhému společníkovi nabídku, v níž opět specifikuje nabízenou cenu za podíl druhého společníka. Druhý společník má právo ve stanovené lhůtě buď nabídku přijmout, nebo vyrozumět prvního společníka, že má zájem nabídnout za jeho podíl vyšší cenu. Následuje aukce.¹³⁸

---

¹³⁴ Tamtéž, s. 1191.

¹³⁵ LOMING, Jeniffer; Dickie, Michael. Disputes and Deadlock Between Shareholders. [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <https://cavell.co.nz/articles/2014/disputes-and-deadlock-between-shareholders>

¹³⁶ Viz § 220z zákona č. 513/1991 Zb., obchodního zákonníka, ve znění účinném od 1. 1. 2017.

¹³⁷ Důvodová správa op. cit., s. 8.

¹³⁸ LOMING op. cit.

3.3.4.3 Závěrečné poznámky

Domnívám se, že české soudy se dosud doložkami tohoto typu nezabývaly. Jsem ale toho názoru, že podobným čistě obligačním ujednáním uzavíraným v rámci prostoru smluvní svobody nic nebrání.

K efektivní vymahatelnosti doložky „ruská ruleta“ by bylo nutné stanovit, zda v případě, kdy se povinný společník ve lhůtě nevyjádří, je povinen vlastní podíl prodat, nebo naopak podíl druhého společníka koupit.

Po marném uplynutí lhůty by se oprávněný společník mohl domáhat žalobou u soudu nahrazení projevu vůle podle § 161 odst. 3 OSŘ.

Závěr

Diplomovou práci jsem zahájil vymezením vedlejších dohod společníků v kapitálových společnostech s ohledem na jejich typické znaky, společný účel a charakteristický obsah. V tomto směru lze uzavřít, že vedlejší dohody společníků zásadně nezavazují jejich právní nástupce, vytváří pouze obligační vztahy mezi účastníky a přímo se nedotýkají úpravy vnitřních poměrů společnosti. Pro společníky mohou být efektivním nástrojem úpravy jejich vzájemných vztahů souvisejících s účastí ve společnosti, který jim obvykle zajišťuje určitá práva nad rámec práv spojených s jejich podíly. Je třeba vyzdvihnout, že vedlejší dohody mohou napomoci například k vhodnému rozložení sil ve společnosti, jejímu efektivnějšímu fungování a předcházení i řešení případných sporů mezi společníky.

Za vedlejší dohody v širším slova smyslu lze označit i takzvaně extrastatutární ustanovení společenské smlouvy. Obligační práva, která vznikají z těchto dohod zařazených ve společenské smlouvě, je třeba odlišovat od práv platně spojených s podíly. Ač jsou tato ujednání formálně obsažena v zakladatelském právním jednání, jsou samostatnou smlouvou zavazující jen její strany. Zvítězí-li v současné diskusi o tom, jaká práva lze platně spojit s podílem, restriktivní výklad, potom lze očekávat, že řadu ujednání ve společenských smlouvách, jež společníci zamýšleli s podílem spojit, bude třeba hodnotit nanejvýš jako extrastatutární dohody. K tomu se váže několik problémů.

Pokud by tato ujednání měla podle vůle společníků zavazovat společnost, je třeba, aby s nimi právně relevantním způsobem vyslovila souhlas. Bude-li předmětné ustanovení zahrnuto do společenské smlouvy při založení společnosti, domnívám se, že by se za určitých okolností jednání společníků dalo posoudit jako jednání za společnost před jejím vznikem.

Vedlejší dohoda zahrnutá do společenské smlouvy, jejíž stranou mají být společníci, nebude vyvolávat natolik zásadní problémy z hlediska závaznosti – dohody budou účastni společníci, kteří pro dané ustanovení hlasovali na valné hromadě společnosti nebo kteří podepsali společenskou smlouvu při založení společnosti. Složitější právní otázkou však je, zda rozhodování o tomto „nepravém“ ustanovení společenské smlouvy, které tvoří závazek pouze mezi konkrétními společníky, spadá do

působnosti valné hromady společnosti (resp. všech společníků či akcionářů, není-li rozhodování o změně společenské smlouvy svěřeno valné hromadě). Přiklonil jsem se k závěru, že ano, neboť vůle společníků nepochybně směřuje k tomu, aby bylo takové ustanovení podřízeno stejnému režimu jako zbytek společenské smlouvy.

I s ohledem na výše uvedené problémy spojené s nepravými ustanoveními společenské smlouvy jsem zdůraznil, že by měli společníci vždy zvažovat, zda chtějí dosáhnout závaznosti určitého pravidla pro všechny společníky (nebo jejich skupiny) i své případné právní nástupce a učinit z něj tedy materiální součást společenské smlouvy. Není-li tomu tak, mělo by být takové ujednání součástí samostatné vedlejší dohody společníků. V rámci těchto úvah je třeba vzít v potaz také současnou nejistotu ohledně toho, zda lze s podílem spojit pouze práva povahou „společnická“, nebo i jiná.

Klady vedlejších dohod společníků umístěných mimo společenskou smlouvu spatřuji v jejich neformálnosti, flexibilitě a diskrétnosti, přičemž každá z těchto komerčních výhod však má své limity. Pokud jde o utajení obsahu vedlejších dohod, upozorňuji na publikační požadavky dopadající na obsah vedlejších dohod akcionářů společností obchodovaných na regulovaném trhu, které plynou z evropského práva, a na případný význam zprávy o vztazích.

Ve zvláštní části práce jsem se zabýval nejprve dohodami o výkonu hlasovacích práv. Zákon o obchodních korporacích nepřevzal jejich zákaz, jak byl vymezen v minulé právní úpravě. Přesto bude však vždy nutné hodnotit tyto dohody z hlediska souladu s kogentními ustanoveními zákona a obecnými korektivy dobrých mravů a veřejného pořádku. Společník, který je jejich stranou, si také musí uvědomovat, že takové dohody jej nezabavují povinnosti loajality vůči společnosti.

Závěrem jsem se zaměřil na vedlejší dohody společníků týkající se převodů podílů. Zvláštní pozornost jsem přitom věnoval právní povaze tzv. *drag-along* klauzule, a uzavřel jsem, že se podle mého názoru jedná o smlouvu o smlouvě budoucí ve prospěch třetího. Výrazněji jsem se věnoval také nové slovenské právní úpravě, která do akciového práva přináší určité akcionářské dohody jako nové smluvní typy. Ač ještě nenabyla účinnosti, přikláním se spíše k jejímu kladnému hodnocení, protože patně

zmírní právní nejistotu, která některé akcionářské dohody týkající se převodu podílu provází.

Použitá literatura

Tištěná literatura

Monografie a komentáře:

DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. 1303 s. ISBN 80-7175-059-X

DĚDIČ, J.; ŠTENGLOVÁ, I.; KRÍŽ, R.; ČECH, P. *Akciové společnosti*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 704 s. ISBN 978-80-7400-404-9

DIGNAM, Alan; LOWRY, John. *Company law*. 7. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2012. 522 s. ISBN 9780199643226

HENDRYCH a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1481 s. ISBN 978-80-7400-059-1

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721 – 2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1335 s. ISBN 978-80-7400-535-0

KOSEK, Jan; WEINBERGER, Ota; KUBEŠ, Vladimír. *Brněnská škola právní teorie (normativní teorie)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2003. 441 s. ISBN 80-246-0689-5

LASÁK, Jan; POKORNÁ, Jarmila; ČÁP, Zdeněk; DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 1608 s. ISBN 978-80-7478-537-5

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9

SMERDON, Richard. *Palmer's company law manual*. 1. vydání. Londýn: Sweet & Maxwell, 2000. 992. ISBN 0421638400

ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář, 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. 2872 s. ISBN 978-80-7478-537-5

ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář, 13. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2010. 1477 s. ISBN 978-80-7400-354-7

ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 1736 s. ISBN 978-80-7478-370-8

THOMAS, Katherine Reece; RYAN, Christopher: *The Law and Practice of Shareholders' Agreements.* 4. vydání. Londýn: LexisNexis, 2014. 539 s. ISBN 9781405790499

WOLF, Ronald Charles. *The Law and Practice of Shareholders' Agreements in National and International Joint Ventures: Common and Civil Law Uses.* Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, Law & Business, 2014. 480 s. ISBN 9789041147677

Učebnice:

ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo. Akciová společnost.* 3. díl. Praha: ASPI, 2006. 360 s. ISBN: 80-7357-164-1

ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Právo obchodních korporací.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 637 s. ISBN 978-80-7478-735-5

Odborné články:

ANDENAS, Mads; UEDA, Junko. Shareholders' Agreement: Some EU and English Law Perspectives. *Tsukuba Law Journal.* č. 1, 2007. s. 135 – 154.

CHEUNG, Rita: Shareholders' Agreements: Shareholders' Contractual Freedom in Company Law. *Journal of Business Law*. Londýn: Sweet & Maxwell, č. 6, 2012. s. 504 – 530

THORNHILL, Murray N.; RENNER-HAHN, Brent: What to include in a shareholders' agreement. *Governance Directions*. Australia: Governance Institute of Australia, 2015, č. 5

Online zdroje

Odborné články:

ČECH, Petr. Akcie po rekodifikaci. *Právní rádce*. In: Právní rádce [právní portál]. Praha: Economia, a.s., č. 10, 2012 [cit. 10. 2. 2016]. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/>

ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností. *Obchodněprávní revue*. In: Beck-online [právní portál]. Praha: C. H. Beck, č. 1, 2011 [cit. 3. 1. 2016]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>

ČERNÁ, Stanislava. Volba druhů podílů (akcií) a její limity. *Rekodifikace & praxe*. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., č. 12, 2015 [cit. 10. 2. 2016]

HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*. In: Beck-online [právní portál]. Praha: C. H. Beck, č. 1, 2009 [cit. 2. 2. 2016]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>

LAVELLE, Kerry M. Drafting Shareholder Agreements for the Closely-Held Business. *DePaul Bus*. In: HeinOnline [právní portál]. 1991 [cit. 2. 1. 2016]. Dostupné z: <http://heinonline.org>

RICHTER, Tomáš: O logice a limitech korporačního práva: teoretické základy. *Právní rozhledy*. In: Beck-online [právní portál]. Praha: C. H. Beck, č. 23, 2008. s. 845 [cit. 6. 2. 2016]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>

ROTH, Markus. Shareholders' Agreements in Listed Companies: Germany. 2013 [cit. 24. 2. 2016]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2234348

Další zdroje:

CORPORATION LAW COMMITTEE OF THE ASSOCIATION OF THE BAR OF THE CITY OF NEW YORK: The Enforceability and Effectiveness of Typical Shareholders Agreement Provisions. *The Business Lawyer* [online]. New York, č. 65, 2010 [cit. 2. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.nycbar.org/pdf/report/uploads/20071830TheEnforceabilityandEffectivenessofTypicalShareholderAgreementProvisionsforweb.pdf>

Dôvodová správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ze dne 26. 8. 2015. s. 6 [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <https://lt.justice.gov.sk/Document/DocumentDetails.aspx?instEID=1&matEID=8360&docEID=435614&docFormEID=14&docTypeEID=5&langEID=1&tStamp=20150828100441223>

INSTITUTIONAL SHAREHOLDER SERVICES; SHERMAN & STERLING LLP; EUROPEAN CORPORATE GOVERNANCE INSTITUTE. *Proportionality Between Ownership and Control in EU Listed Companies* [online]. 2006, s. 6 [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/shareholders/study/final_report_en.pdf

INTERNATIONAL BAR ASSOCIATION. *IBA Guide on Shareholders' Agreements – France* [online]. 2015, s. 6 [cit. 2. 2. 2016]. Dostupné z: http://www.ibanet.org/LPD/Corporate_Law_Section/Clsly_Held_Growing_Busi_Entprs/shareholderagreements.aspx

LAW COMMISSION. *Shareholder Remedies* [online]. 1997, s. 22 [cit. 2. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.lawcom.gov.uk/project/shareholder-remedies/#shareholder-remedies-report>

Rozhodnutí:

Rozhodnutí Komise pro cenné papíry, sp. zn. KCP/24/2000. In: Věstník Komise pro cenné papíry, č. 4/2000, prosinec 2000 [cit. 18. 2. 2016]. Dostupný z: <http://www.sec.cz>

Rozhodnutí Komise pro cenné papíry, sp. zn. KCP/25/2000. In: Věstník Komise pro cenné papíry, č. 4/2000, prosinec 2000 [cit. 18. 2. 2016]. Dostupný z: <http://www.sec.cz>

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. února 2001, sp. zn. 22 Cdo 2643/99. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2005, sp. zn. 33 Odo 824/2005. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2005, sp. zn. 29 Cdo 1339/2004. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 29 Odo 389/2005. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2008, sp. zn. 29 Odo 1706/2006. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 21. 5. 2009, sp. zn. 16 Obdo 37/2008. Dostupné z: <http://www.supcourt.gov.sk/>

Rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. 1 Obdo/10/2008. Dostupné z: <http://www.supcourt.gov.sk/>

České právní předpisy:

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Právní předpisy Evropské unie:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/50/EU ze dne 22. října 2013, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/71/ES o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování a směrnice Komise 2007/14/ES, kterou se stanoví

prováděcí pravidla k některým ustanovením směrnice 2004/109/ES. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR

Právní předpisy Slovenské republiky

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer s.r.o.

Zákon č. 40/1964 Zb. Občianský zákonník, v znení neskorších predpisov. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer s.r.o.

Název diplomové práce v anglickém jazyce

„Side agreements between members of limited companies“

Shrnutí

Diplomová práce se zabývá vedlejšími dohodami společníků kapitálových společností. Za ně lze označit jak dohody společníků uzavírané mimo zakladatelské dokumenty společnosti, tak i, v širším slova smyslu, nepravá ustanovení společenské smlouvy či stanov, která zavazují pouze konkrétní osoby společníků a nevytváří práva a povinnosti spojená s podílem. Práce je rozdělena na obecnou a zvláštní část.

Cílem obecné části diplomové práce je vymezit právní povahu, účinky, obvyklý obsah a praktický účel vedlejších dohod společníků. Pokouším se v této části zejména vystihnout hlavní právní problémy vedlejších dohod společníků vložených do společenské smlouvy nebo stanov a navrhnout možné způsoby jejich překlenutí v právní praxi. Dále vystihuji přednosti vedlejších dohod společníků stojících mimo společenskou smlouvu (vždy však s důrazem na jejich meze), jakož i jejich nevýhody.

Cílem zvláštní části práce je zejména z hlediska praktické využitelnosti a právních náležitostí rozebrat několik vybraných typů vedlejších dohod společníků. Zvláštní důraz je přitom kladen na různé druhy dohod o výkonu hlasovacích práv.

Resumé

The thesis analyses shareholders' agreements in limited liability and joint stock companies. In a broader sense, both the agreements concluded by shareholders outside the articles of association or bylaws and the provisions of the constitutional documents which are not attached to shares but only bind the individual shareholders can be classified as shareholders' agreements. The thesis consists of a general and a special part.

The objective of the general part is to describe the legal nature, effects, usual content and practical use of shareholders' agreements. Particularly, I intend to detail the main legal issues surrounding shareholders' agreements included in the constitutional documents and to suggest the methods of coping with these problems in the legal

practice. Further, I will describe the corporate advantages of the shareholders' agreements as separate legal documents as well as their limits.

The objective of the specific part of this thesis is to characterize the selected types of shareholders' agreements in terms of their practical use and legal regulation. I put particular emphasis on different kinds of shareholders' voting agreements.

Klíčová slova / Key Words

Vedlejší dohody společníků	Shareholders' agreements
Společenská smlouva	Articles of association
Dohody o výkonu hlasovacích práv	Voting agreements